

L'illa

REVISTA DE LLETRES

L'ILLA 78 | PRIMAVERA 2021 | 1€

SOM EL QUE LLEGIM

Dossier:

Jo soc jo i els meus llibres

El conte:

Isabel Canet Ferrer

Entrevista:

Suso de Toro

El retrovisor:

'A la recerca de l'April'

©NARANJALIDAD

bromera

L'illa és una publicació de Bromera, coordinada per Sandra Capsir i dirigida per Gonçal López-Pampló

Col·laboracions

Mariló Álvarez, Adolf Beltran, Sebastià Bennasar, Clara Berenguer, Núria Cadenes, Esperança Camps, Isabel Canet Ferrer, Juli Capilla, Marta Estrelles, Alba Fluixà, Elena Hevia, Núria Gregori, Marta Meneu-Borja, Pau Mestre, Amparo Pons, Míriam Salvador, Clara Vidal, Anna Maria Villalonga.

Correcció lingüística

David Morell

Coordinació tècnica

Xavier Tortosa

Disseny gràfic

Carles Barrios

Maquetació

Carles Barrios, Eva Bueno, Pere Fuster i Susana Fraguas

Il·lustració de portada

Naranjalidad

Redacció i administració

Apartat de correus 147, 46600 Alzira (Ribera Alta), telèfon 962 402 254
www.bromera.com • illa@bromera.com

Contractació de publicitat

comercial@bromera.com

Impressió

Rotimpres

Tirada

28.000 exemplars

ISSN: 1134-8666 / DL: V-166-1990 / PVP: 1 €

L'illa no s'identifica necessàriament amb els articles dels seus col·laboradors, ni els torna els originals no sol·licitats. L'illa autoritza la reproducció dels seus articles si se'n fa esment de la procedència.

Amb la col·laboració de:

**GENERALITAT
VALENCIANA**

Conselleria d'Educació,
Cultura i Esport

**SEMPRE
TEUA**

La teua llengua

Elogi de la biblioteca personal

Gonçal López-Pampló

Director literari

© Jesús Ciscar

Una de les sorpreses editorials recents ha estat *El infinito en un junco*, d'Irene Vallejo, publicat per Siruela. Qui havia de dir que un assaig voluminós sobre la història del llibre i la lectura es convertiria en un *best-seller*? Probablement, l'explicació es troba en el fet que som moltes les persones que ens sentim reconegudes en aquest elogi del llibre com a instrument de civilització, des de la fascinant història de la biblioteca d'Alexandria fins a l'actualitat. Si més no, resulta reconfortant constatar com, a poc a poc, la humanitat ha teixit una veritable *internacional de la paraula*, gràcies a una xarxa subtil de biblioteques, arxius i llibreries –i les persones que les sustenten.

Una part d'aquestes biblioteques són secretes, inaccessibles per al públic. Són les nostres biblioteques personals, les que formen part del nostre paisatge domèstic i íntim. Del nostre paisatge més irrenunciable. Parafrasejant el clàssic, jo soc jo... i els meus llibres. La biblioteca personal comença a formar-se durant la infantesa, quan et regalen els primers llibres, sovint sense que tu, encara una criatura de bolquers, en tingues consciència. Xino-xano, la fas teua i hi incorpores llibres per voluntat pròpia. Al llarg del temps, la biblioteca personal es transforma, fruit de les mudances, els canvis personals i familiars i les necessitats professionals. Però hi ha una sèrie de llibres que sempre t'acompanyen. Alguns els vas llegir fa temps; uns altres esperen el seu moment. Com diu un bon amic meu, una biblioteca personal és un projecte de vida. En conjunt, són llibres que *fan casa*, perquè t'ajuden a trobar el teu lloc al món.

Per això és tan important que les administracions públiques i les entitats socials es comprometen en el desenvolupament de polítiques actives a favor de les biblioteques personals. A més a més, una iniciativa així aniria en benefici de tot el sector del llibre i contribuiria de manera clau al sosteniment de les llibreries de proximitat, davant de l'amenaça de les grans plataformes de distribució per Internet. I, mentre intentem arreglar el món, continuarem llegint, com ara els llibres que us oferim des de Bromera aquesta primavera, amb el desig que us commoguen i entusiasmen tant com a nosaltres.

VEÏNS DE PRESTATGERIA

PAU VALLS

Moda nova

Isabel Canet Ferrer

Des del balcó, Carme veu el món com una llarga paret de finestres brutes sota un tros de cel tan intensament blau que la fa vibrar de goig de viure. Cada matí rega les plantes penjades de la barana i observa l'escàs trànsit que circula per un carrer de contenidors i gats famolencs. Just davall de casa aparca un cotxe luxós que fa la impressió d'haver-se perdut. S'ho veu vindre, que li preguntaran la direcció de la urbanització nova, per això inclina més la regadora sobre el romeret, que no tardarà a pixar i remullar la vorera. La sorpresa és que del cotxe no davalla un d'aquells rics desorientats que fan cara de fàstic només de posar el peu al carreró, sinó un xinés vestit de caçador amb una maleta. No s'acaba ací l'extraordinari del cas: de la porta de darrere baixa un tigre. Caram, tu, quina fera! Amo i animal, inesperadament remullats per la incontinença del romeret, se n'entren a l'edifici en runes d'enfront. Aquesta sí que és bona, es veu que van a instal·lar-s'hi! Tot el matí, rega que regaràs, Carme es dedica a vigilar els moviments de la doble i enigmàtica aparició.

Des que va arribar aquesta companyia, no sols les plantes han crescut un pam, sinó que no han parat de succeir fets estranys. La gent fa cua a la porta dels veïns, amb la cara tapada amb mascareta, irreconeixibles. Se n'entren i n'hi ha que ja no n'ixen mai. Què deu passar allà dins? El tigre menja trossos de carn i llança els ossos per la finestra. De tant en tant, s'escolten sirenes. Es veu que la policia busca un delinqüent i no el poden trobar. Deu ser l'estrany veí, qui busquen? En tot cas, la gent sembla divertida amb allò, perquè s'aboquen als balcons a aplaudir totes les vesprades. A Carme, però, no li fa ni miqueta de gràcia.

Un dia sent el timbre de casa i s'esbalaix. Què deuen voler de mi? S'enganxa a l'espill i reconeix, alleujada, la dona de la carpeta que la visita de tant en tant, ves a saber per què. Carme, no he pogut vindre abans, he pescat el virus, saps? Però, veig que t'has arreglat prou bé. Sempre ho fa igual, aquella dona, li ordena la casa, li posa la rentadora i li plega la roba de l'estenedor, li ompli de menjar el rebost i la nevera i, a canvi, li demana que buide l'orinal i que ventile l'habitació, que escure, que prenga la medicació, que es vista i que es pentine, fins i tot vol que es banye. Ah, no, per ací no passa. Li assegura que ho farà més avant, ara no pot, que ha de vigilar el veí. És un home molt sospitos, saps? En du alguna de cap amb el tigre. Tant de

bo se'n vagen com han vingut! Mira'ls, els veus a la finestra? La dona de la carpeta alça els muscles. Mai no veu res de res. Ni tan sols s'adona de la presència de Saoret, que ja fa vint anys que seu al balancí. Pobra dona! A Carme li fa pena. Es veu que no té ningú al món i li fa visites per a no sentir-se tan sola.

Escolta'm, Carme, allò de la residència municipal ho deixarem per ara. Mentre pugues apanyar-te, ací estàs millor. M'entens? Però no patisques que jo n'estic pendent. I no isques al carrer! Carme es posa a riure. Com si ella volguera anar enlloc! De tota manera, les cames, velles i reumàtiques, ja no la porten. Està bé a casa amb el Saoret.

Li fa adeu amb la mà des del balcó i observa com s'allunya amb la carpeta sota el braç i mascareta a la cara. Aquesta moda nova de tapar-se fins al nas no m'agrada gens. En el meu temps es va estilar la minifaldilla, i era més bonic.

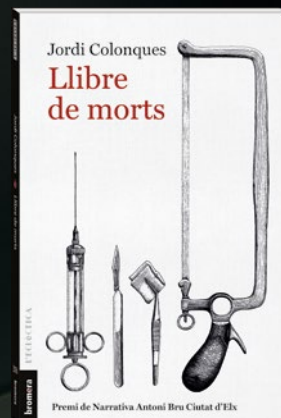
Les plantes han tret rebrols. El cel és un camp de miosotis. Ah, quin solet més bo! Que bo sentir la vida tèbia en la cara! En aquell moment el tigre trau el cap per la finestra. Carme s'amaga darrere del romer, en trenca una tija i li la tira. Ha fet blanc enmig del nas.

Jordi Colonques,

la proximitat de la reivindicació

'Llibre de morts'
Jordi Colonques
Bromera, 2021

Anna Maria Villalonga

Jordi Colonques i Bellmunt va néixer a Vila-real, la Plana Baixa, l'any 1976. Si ens atrevim a saltar per damunt de les distàncies temporals, podem afirmar que el seu perfil té molt en comú amb aquella visió de l'home renaixentista obert al coneixement, connectat de manera activa amb un conjunt de disciplines diverses. El saber és una sola cosa, i la divisió secular entre ciències i lletres només representa una anomalia reduccionista, interessada i artificial.

Descobrim que Colonques és doctor en Biologia, amb una formació científica vinculada a l'àmbit de la neurociència i la biologia molecular i cel·lular. Com ell mateix comenta: «Durant anys he estat mirant-me les coses pel microscopi». Més endavant, s'allunya de la ciència experimental per dedicar-se a la docència, i actualment és professor d'Anatomia Patològica. Tanmateix, hem començat remarcant que tenim al davant un home versàtil. I així és, perquè Jordi Colonques també fa de músic, d'il·lustrador i d'escriptor. És autor de vuit novel·les, la darrera de les quals es titula *Llibre de morts*, Premi de Narrativa Ciutat d'Elx 2020.

Personalment ens vam conèixer l'any 2017, quan juntament amb Joan Canela van publicar a quatre mans la novel·la *Napalm* (Bromera), finalista del XXVIII Premi de Novel·la Ciutat d'Alzira i posteriorment guardonada amb el Premi a la millor novel·la al Festival VLC Negra de 2018. Vaig tenir l'honor i el plaer de presentar-la a Barcelona, al meu barri, amb amics que no sabia que compartíem i en un ambient distès i entranyable.

Napalm ja palesa allò que trobarem a *Llibre de morts* i que dona títol a aquest breu article. L'expressa voluntat de reivindicació crítica agermanada amb un estil narratiu proper i, en certs moments, volgutament desenfadat. En realitat, la trama només és un pretext. Un pretext per reflectir la terrible realitat de les nostres ciutats, en aquest cas València: el drama de la immigració, la marginació dels caiguts en desgràcia, la solitud, la misèria, les diferències socials. I sobretot la coexistència de dos mons absolutament allunyats, el dels desheretats sense possibilitats de futur i el dels poderosos sense escrúpols.

De *Napalm* al *Llibre de morts*

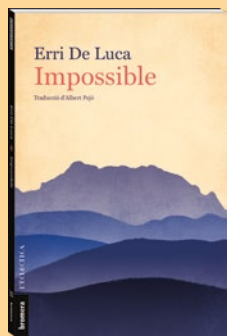
A *Napalm* ja apareix el barri de Benimaclet, on se situa també l'acció de *Llibre de morts*. El barri, i la ciutat de València, reivindicats com a espai literari, erigits no només en un escenari, sinó també en un personatge més dins la ficció. La dignificació de certs espais des de la literatura, la trobem en l'obra de grans autors, com apunta el mateix Colonques quan indica que a *Napalm* «reivindicàvem els seus carrers [de Benimaclet en particular i de València en general] amb la mateixa dignitat amb què Auster ho fa amb el seu Brooklyn». I entroncant amb aquesta qüestió, Colonques aplega a *Llibre de morts* alguns elements anteriors que ens atreviríem a assegurar que encara estan més en voga. Els desnonaments, els okupes... la gentrificació, de la qual Benimaclet tampoc no s'escapa, un barri on el sòl serveix especulativament als interessos dels rics, on cada pam de terreny puja de preu cada dia convertint

els seus habitants, especialment els ancians, en molèsties indesitjables que cal foragitar. La novel·la ens acosta a la injustícia de no poder viure dignament, als preus impossibles. Naturalment, els migrants i els joves en són els més damnificats. En una paraula, els de sempre, els més vulnerables.

Un humor delirant i *gamberro*

A *Llibre de morts*, Colonques aprofita la seva activitat professional, que li ha permès aprofundir en el camp de la tanatologia, per mostrar sense embuts el món de la tanatopràxia. Sense caure en morbositats sensacionalistes, les descripcions són curoses, alhora que científiques i entenedores. En una societat on ens caracteritzem per ocultar i silenciar tot allò que té relació amb la mort, tema tabú, això s'agraeix. Dos dels personatges, els amos del tanatori, són els germans Sempere, que l'autor recupera del seu relat «Aquell rostre», inclòs dins del recull *Assassins valencians* (Llibres del Delicte).

Els altres protagonistes de la història són en Gui i la Vida (migrant cubana), a les peripècies dels quals el lector assisteix entre divertit i preocupat. *Llibre de morts* ens aboca a la tradició de la novel·la picaresca i al típic humor valencià delirant i una mica *gamberro*. Però novament es tracta tan sols d'un pretext, d'una excusa, perquè el rerefons sens dubte és seriós i profundament crític. I, per damunt de tot, evidencia la voluntat de Colonques de no caure en maniqueïsmes tronats. Si ens ho mirem bé, ningú no se salva... Però és que la vida ens ho posa molt difícil.

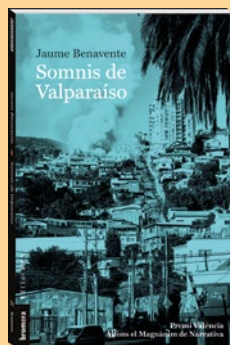

«La història serveix com a fil conductor que ens recorda que les coses tenen un passat, que alguns dels drets que creiem inamovibles es van haver de lluitar durant anys en molts països.»

INÉS MACPHERSON,
Blog *Encuentros y desencuentros*

«Els nous lectors esdevindran membres iniciats en la secta de seguidors d'aquest autor mig secret de les nostres lletres.»

SEBASTIÀ BENNASAR,
Vilaweb

«Per als editors i els lectors sensibles, la materialitat del llibre tradicional apel·la a unes sensacions difícilment substituïbles pel llibre electrònic.»

JULI CAPILLA,
La República

«Marc Granell ens demostra que ha sabut aprofitar el seu recorregut poètic i vital per donar a llum un llibre que destacarà entre la seva obra.»

XULIO RICARDO TRIGO,
Serra d'Or

«Benjamin Black torna amb la vuitena entrega del seu antiheroi, una història obsessiva i fosca en el millor estil de l'irlandès.»

JUAN CARLOS GALINDO,
El País

D'illes i de vaixells

Amparo Pons

Presidenta del COBDCV i bibliotecària al Museu Valencià d'Etnologia

A l'illa privada de Joan i Guillem, amb un ordre més que discutible, està el motiu de baralla de totes les nits; que si hui toca *Ariol*, que no, que hui toquen *Els tres bandits...* A la part nord estan els descobriments més al·lucinants, cap al sud se situen les aventures més arriscades, però el més interessant és poder envair illes més grans, aquelles que arriben a l'infinit dels ulls menuts, aquelles que necessiten l'escala més alta per a accedir al més amunt. I així 99 dies complets, amb el seu dia i la seua nit, hem passat els naufragis d'un món en extinció sentint l'única seguretat possible dins la nostra llar. 99 dies alliberats només per les nostres illes privades plenes de vaixells que ens han fet somiar i viatjar pels mons literaris. De cap altra manera podem sentir l'aigua de la mar, el sol, el vent i l'arena a la nostra pell mentre estem tancats amb forrellats si no és gràcies a la màgia de la lectura.

Indubtablement, els llibres pendents de llegir i aquells pendents de rellegir de les nostres illes privades ens han fet l'estada més lleugera, amb ells hem fugit no només de la presó en què s'havien convertit les nostres cases, sinó també de les pors, de la soledat, d'eixa bogeria estranya del teletreball, de la nova funció de mestra a temps complet, de la sessió esgotadora de *body pump*, de les connexions de Zoom... 99 dies d'aïllament total o parcial en els quals hem trobat a faltar que atraquen nous llaüts a les nostres illes, ja siguen dels que estan de pas procedents de la biblioteca del barri o dels permanents que passen a tindre segell de propietat. En tot cas, ara ha arribat el moment de ser roders de nous universos i proveir-se de noves lectures perquè ara és el moment de ser conscients que les nostres illes privades han salvat les nostres ments.

FLAIXOS

Premi Algar de Contes Infantils

Vanessa Martín ha resultat guanyadora del II Premi Algar de Contes Infantils amb el relat *A veces me siento pequeña*. L'obra ha estat escollida pel jurat entre els més de cent contes que s'han presentat al certamen, dels quals el jurat destaca la qualitat i, sobretot, l'originalitat. Es tracta d'un conte sobre com els xicotets gestos que tots i totes fem diàriament poden marcar la diferència. A més, ens recorda que, de menuts, tots tenim una capacitat especial per a veure la bondat de l'ésser humà.

Adeu a Josep Maria Aloy

Josep Maria Aloy ens va deixar aquest 2020 que tot just acabem d'acomiar. L'escriptor i crític literari va ser una figura clau de la literatura infantil i juvenil en la nostra llengua. A través de les seues ressenyes en revistes com *Faristol*, *Escola Catalana*, *Catalan Writing* o *CLIJ*, va fer una gran tasca com a divulgador dels autors catalans i de les seues obres.

Rosa Mengual, nova directora de la Fundació Bromera

La Fundació Bromera per al Foment de la Lectura compta, des de fa unes setmanes, amb una nova directora. Rosa Mengual, qui havia exercit com a coordinadora de les activitats de l'entitat els darrers anys, pren el relleu a Josep Antoni Fluixà, mestre i escriptor que havia liderat la Fundació des de la seua creació. Des de Bromera els desitgem molts anys més fomentant la lectura.

500 anys de la revolta de les Germanies

Enguany es compleixen 500 anys de la revolta de les Germanies, la rebel·lió armada

que es va produir al Regne de València i les Illes Balears durant el regnat de Carles I, i que s'emmarca dins de la sèrie de convulsions europees que van marcar la primera crisi del sistema feudal. Recuperem, doncs, *Crim de Germania*, en què Josep Lozano novel·la aquests fets històrics que es poden llegir, també, en clau molt més actual.

Premis als llibres millor editats de la Generalitat Valenciana

El laberint del faune, de Guillermo del Toro i Cornelia Funke, i *Sis anys, sis casetes*, de Josep Gregori i Fran Parreño, han estat reconeguts per la Generalitat Valenciana amb el Premi al llibre millor editat i el Premi al llibre infantil millor editat, respectivament. Aquests guardons suposen una empena i una motivació per a seguir editant llibres de qualitat per al públic lector valencià.

Homenatges a Marc Granell

El poeta valencià contemporani més destacat de la nostra literatura està enguany d'enhorabona. Marc Granell ha rebut de mans de la Generalitat Valenciana el Premi de les Lletres, un guardó que reconeix la seua trajectòria i, en especial, el seu paper dins del grup de poetes que va revolucionar la literatura en català als anys 70. A aquest homenatge se suma el Premi Fundació Bromera al Foment de la Lectura, que l'entitat sense ànim de lucre li ha atorgat per la seua obra literària. No debades Granell és el poeta viu més llegit del País Valencià.

Premi Escalante 2020

Àfrica Hurtado ha estat guardonada amb el Premi de Teatre Infantil Escalante 2020 per la seua obra *Abril a casa*, una història d'amistat epistolar entre dues xiquetes ambientada i forjada durant el confinament. El premi, dependent de la

DUBTES

La darrera edició de les Places del Llibre es va poder celebrar amb restriccions i garantint les mesures de seguretat i higiene, però podran posar-se en marxa les edicions de 2021? I la Fira del Llibre de València, que el 2020 es va haver de cancel·lar, serà una altra víctima de la pandèmia aquest 2021?

A poc a poc, les vacunes van arribant a tots els sectors de la població, però encara queda molta feina per davant. Mentrestant, els valencians i les valencianes vivim en una mena de semi-confinament per tractar de controlar l'índex de contagis. Com evolucionarà la pandèmia? Es trencaran els confinaments a temps per a mantindre la vida cultural al nostre territori? O haurem de transformar totes les trobades literàries i culturals en virtuals?

Sembla que, amb l'evolució de la pandèmia, les lectures digitals poden tindre un cert recorregut i consolidar-se entre el sector educatiu. Amb tot, es mantindrà aquesta tendència el curs que ve o serà només un recurs puntual per a cobrir una necessitat provocada per la COVID-19? S'oblidarà el professorat de les lectures digitals i tornarà al paper tan aviat com siga factible?

Diputació de València, està dotat amb 5.000 euros i serà publicat pròximament per Bromera.

Joan Sala, president de l'AELC

L'editor Joan Sala i Torrent (Olot, 1959) ha assumit la presidència de l'Associació d'Editors en Llengua Catalana, EDITORS. CAT. Sala, fins ara vicepresident primer de l'entitat, substituirà Montse Ayats que, després de cinc anys com a presidenta, havia sol·licitat el relleu per motius profes-

sionals. No obstant això, Ayats continua com a vocal en un dels períodes més difícils per al sector dels darrers anys.

La Fundació Bromera impulsa la segona edició de les #TrobadesEntreLínies

La Fundació Bromera ha posat en marxa una nova edició de les #TrobadesEntreLínies, un cicle d'encontres digitals amb escriptors i escriptores emmarcat dins de la campanya «Clubs de lectura. Entre línies». Totes les sessions es desenvoluparan a

les 18 h, en directe, al canal de YouTube i a la pàgina de Facebook de l'entitat. El programa es pot descarregar en la secció «Notícies» del web www.fundaciobromera.org. Les trobades són gratuïtes i estan adreçades tant als clubs de lectura com al públic general. Aquestes tindran lloc entre febrer i maig de 2021, i comptaran amb la participació de Silvestre Vilaplana, Muriel Villanueva, Mariló Àlvarez Sanchis, Joan Borja, Joanjo Garcia i Jordi Torrent.

Un any sense Isabel-Clara Simó

El passat 13 de gener de 2020 ens deixava Isabel-Clara Simó, una de les escriptores contemporànies en la nostra llengua més llegides i més estimades pel públic. En aquell moment, Simó preparava l'edició de la que es convertiria en la seua darrera novel·la, *El teu gust*, que no va poder arribar a veure publicada. Des d'aleshores, un bon grapat de lectors i lectores han tingut l'oportunitat d'acostar-se a aquesta obra pòstuma i, a través d'ella i de la resta de la seua extensa bibliografia, recordar-la i gaudir de l'univers particular que ens va deixar com a llegat. Perquè, gràcies als seus escrits, Isabel-Clara Simó no ens deixarà mai. Enguany, des de la ciutat que la va veure nàixer, es preparen diverses iniciatives i actes d'homenatge a una de les escriptores més rellevants de la nostra literatura.

Nova Ilei a la vista

La LOMLOE, la nova llei d'educació, continua avançant i torna a posar en el centre del debat polític alguns dels aspectes més polèmics. El text estableix novetats de tipus curricular, però també d'admissió d'alumnat, avaluació del sistema, concerts educatius i qüestions lingüístiques. Algunes de les principals novetats en l'àmbit curricular són que s'incorpora en segon de Batxillerat l'assignatura de Filosofia o s'eliminen les proves finals d'etapa. Pel que fa a les polítiques d'alumnat, s'elimina la demanda social als centres concertats i l'administració regularà una admissió en condicions d'igualtat.

Els + venuts

Adults

1 Benilluna

Carme Miquel

2 Somnis de Valparaíso

Jaume Benavente

3 El teu gust

Isabel-Clara Simó

4 La taxidermista d'emocions

Mariló Àlvarez Sanchis

5 Cel de fang

Marc Granell

LIJ

1 Fins que ens puguem abraçar

Eoin McLaughlin i Polly Dunbar

2 A voltes la mare té el cap ple de trons

Bea Taboada i Dani Padrón

3 Coppelius, el creador d'autòmats

Rosa Maria Colom

4 Generació C.

Conviure amb la pandèmia

Enric Senabre

5 Empar i el xungovirus

Fani Grande

«El llibre ha de ser l'eina prioritària de transmissió del coneixement.»

JULI CAPILLA
La República

«Sempre he viscut aïllat. M'encanta. Com va dir un amic també escriptor, he esperat açò tota la meua vida. M'agrada el silenci al meu voltant.»

JOHN BANVILLE
El País

«El principal historiador del segle xx és Charles Chaplin.»

ERRI DE LUCA
La Vanguardia

«La COVID és un "virus filòsof" perquè ens ha llevat la sensació d'invulnerabilitat en què portàvem anys instal·lats.»

ENRIC SENABRE
Agència EFE

«La literatura de circumstàncies es fa vella molt a pressa.»

JOSEP PALOMERO
Revista Valenciana de Filologia

«Una cultura com la nostra necessita referents que la consoliden en el present i la projecten en el futur. Que facen lectors i lectores. Isabel va ser una d'aquelles veus.»

GONÇAL LÓPEZ-PAMPLÓ
El nostre Ciutat

Més *dones* *valencianes* que han fet història

'Més dones valencianes
que han fet història'

Sandra Capsir i Maria Viu
Bromera, 2021

En 2018 Sandra Capsir i Maria Viu van publicar *Dones valencianes que han fet història*, una obra que mostrava una sèrie de biografies de dones valencianes molt diferents entre elles, però que tenien en comú la seua aportació a la societat. Hi havia esportistes, escriptors, pirotècniques, investigadores, pintores... Dones de totes les classes i de tots els temps que havien aconseguit fer època en el moment en què van viure. Però també tenien en comú que sovint no s'havien reconegut els seus mèrits.

A poc a poc, la societat ha anat recuperant la seua contribució i obrint clavells en el sostre de vidre. Així i tot, la llista de dones que poden esdevindre referents per al jovent del futur és molt llarga i, per això, Capsir i Viu s'han animat a donar-li continuïtat en aquest segon llibre, en el qual volen oferir una panoràmica encara més àmplia i diversa. Una panoràmica que té molt en compte el present: perquè a hores d'ara, es pot constatar la força de dones que fan història i ens espanten cap a un futur millor. Us descobrim algunes de les protagonistes del nou llibre.

Ana Puertes Espadas *Va de bo, senyores!*

La nostra protagonista és una jove de Beniparrell que va començar a jugar al raspall i a la galotxa juntament amb la seua germana, Noelia. La seua família al complet és una gran aficionada a la pilota i Ana ha anat des de sempre al trinquet. De tot açò no fa massa temps, ja que la incorporació de les dones a la pilota és molt recent i Ana té poc més de vint anys! Al principi, ella i la seua germana havien de jugar juntament amb els xics, ja que encara no existia una competició oficial femenina. Finalment, el 2015 es proclamava guanyadora del Campionat Femení de Raspall per equips, juntament amb Noelia, i subcampiona el 2016.

Guillermina Medrano Aranda *La republicana incansable*

La representació de les dones en la gestió de la vida pública i la política ha sigut i continua sent encara minoritària en relació amb els homes. Encara hui és difícil trobar dones que hagen arribat al màxim càrrec de govern, la presidència d'un país. De fet, si mirem a casa nostra, ni tan sols hem tingut una dona com a presidenta de la Generalitat.

Ara bé, al llarg del temps hi ha hagut moltes dones amb inquietuds polítiques i socials que han esdevingut clau per a la història. És el cas de Guillermina Medrano, la primera dona regidora de la ciutat de València. Va exercir el càrrec en un moment històric d'allò més convuls, en plena Guerra Civil Espanyola (1936-1939). València era capital de la República i Guillermina realitzà una gran tasca en la lluita per preservar la democràcia.

Lucía Alemany *La cineasta de la vida*

Lucía Alemany va nàixer a Tortosa el 1985, però ha viscut des de sempre a Traiguera, a la comarca del Baix Maestrat. Va estudiar Comunicació Audiovisual a la Universitat de Vic, i de moment la seua terra és inspiradora de la seua obra. I és que, segons diu, per a contar històries creïbles no hi ha res com parlar d'allò que coneixes.

Alemany va fer d'assistent de direcció, i va dirigir el curt *14 anys i un dia* abans de rodar el primer film com a directora, *La innocència*, ambientat en les festes d'estiu del seu poble i sobre una vivència personal, que li ha valgut diverses nominacions als premis Gaudí, als Goya i als Feroz, i amb el qual ha aconseguit el de millor direcció de l'Acadèmia Valenciana de l'Audiovisual.

© Raquel Carrero

Carme Rufino:

«Per a mi, escriure poesia és un diàleg amb altres poetes que he llegit»

'La gerra d'Hècabe'
Carme Rufino i Bey
Bromera, 2021

Alba Fluixà Pelufo

Amb *La gerra d'Hècabe*, Carme Rufino ha obtingut el Premi de Poesia Ibn Hafaja. Es tracta d'una obra en què la poeta plasma la seua realitat individual i col·lectiva tot conjugant l'actualitat amb referents clàssics i literaris de tot tipus.

El llibre està replet de citacions. Fins a quin punt creus que és necessari aquest diàleg creatiu en el desenvolupament de la teua poesia?

Dins del procés creatiu tenen una importància cabdal les lectures que t'acompanyen. Per a mi, escriure poesia no és un monòleg, sempre és un diàleg amb altres poetes que he llegit. Per això, introduir en el poemari citacions de versos que t'han anat marcant és traslladar aquest diàleg al lector.

Les al·lusions a la cultura clàssica són constants al llarg de les diverses parts del poemari. Per què creus que relats com el de la guerra de Troia resulten encara tan atractius i actuals?

Fa anys vaig llegir un poema de Borges on deia que tot el nostre món és el resultat del somni d'un grec. Evidentment, es referia a Homer, i jo hi estic plenament d'acord. Sempre he sentit passió

per la cultura clàssica i l'he considerada el germen de la meua forma d'entendre del món. En el fons, és una tria poètica condicionada pel meu intent de generalització i d'evitar, en allò possible, centrar els meus poemes en l'experiència personal.

«Les dones són sempre les més oblidades perquè els conflictes bèl·lics troben en elles unes de les víctimes més fàcils i són una arma per a doblegar els enemics.»

En l'apartat que dona títol al llibre, «La gerra d'Hècabe», et centres precisament en la perspectiva de les dones. Ens queda encara molt de camí per visibilitzar les vivències femenines?

Falta molt de camí per recórrer. Les dones són sempre les més oblidades perquè els conflictes bèl·lics troben en elles unes de les víctimes més fàcils i són una arma per a doblegar els enemics. A la guerra de Troia ja estan relatades totes les violacions i agressions que pot sofrir una dona. Em va semblar adient escollir la figura d'Hècabe i les troianes, tot esperant el veredict del vencedor grec que les obligarà a ser esclaves.

La segona part, «Estrangera al teu país», ens parla de la malaltia i de la pèrdua de memòria de la mare. Aquesta és una realitat malauradament molt comuna, però comparativament poc explorada en l'àmbit literari. A què penses que es deu?

La vellesa, la pèrdua de la memòria i la integritat personal és una experiència molt

familiar. La vivim al si de les famílies, vull dir, i té implicacions psicològiques molt greus per als familiars que tenen cura dels malalts. És un procés llarg, trist i desconcertant, molt dolorós. Crec que aquest és el motiu de la dificultat de poetitzar-lo. Fer poesia significa dialogar amb el lector, reflexionar junts, i els temes han de ser tractats des de la idea que compartim les experiències que poden ocórrer a qualsevol família, a qualsevol persona.

La gerra d'Hècabe destaca, entre altres coses, per mostrar una gran varietat d'opcions poètiques. Quina és la funció o funcions que té la poesia per a tu?

Entenc la poesia com un mètode de descobriment dels meus pensaments i del que sent, que roman ocult, fins i tot per a mi, mentre em concentre a viure. Escriure un poemari em pot costar uns quants anys i això pressuposa una evolució en les lectures que vaig fent i també uns canvis personals que s'han de manifestar inevitablement en els poemes. Els poemes són tan diferents perquè jo he evolucionat com a persona, i els meus interessos i perspectives han anat transformant-se.

Acabes el llibre centrant-te en la mateixa creació poètica. Es tracta d'un viatge sense fi o, representen les al·lusions clàssiques, hi ha una Ítaca a la qual arribar?

No hi ha cap Ítaca on arribar, Ítaca és el viatge. Potser Ulisses tampoc no volia tornar a la seua llar, i es deixava dur pel seu desig de coneixement. Solament retornarà quan ja és gran i recorda l'amor de Penèlope i del seu fill adolescent com un paradís perdut. La poesia és el meu viatge i no té més objectiu que plantejar els interrogants, els sentiments i les reflexions que m'ajuden a conèixer-me. El meu paradís és l'ací i l'ara.

Els adeus del *Jaguar*

'Els adeus del Jaguar'

Joanjo Garcia
Bromera, 2021

Marta Meneu-Borja

Que Joanjo Garcia és una de les veus més importants de les lletres valencianes actuals no és cap novetat. Que haja estat guanyador d'un premi literari, tampoc. En els últims Ciutat d'Alzira, Joanjo Garcia guanya el XXV Premi Fundació Bancaixa de Narrativa Juvenil amb una novel·la de la qual el jurat destacà l'aposta per «un tema valent i poc habitual en la literatura juvenil». Si se'm permet, jo aniré més lluny: *Els adeus del Jaguar* vol tractar una sèrie de temes actuals –i, sí, d'acord, valents– per tal de connectar les lletres valencianes amb les noves generacions. Un adaptar-se o morir.

Una novel·la adolescent sobre el suïcidi

Just l'altre dia intentava explicar *Els adeus del Jaguar* a un amic. Saps aquestes sèries d'ara que tracten temes delicats, però que t'enganxen per la història i perquè t'hi veus reflectit en algun personatge? I el meu amic contestà un «sí, com...» seguit d'una tirallonga de sèries, totes exitoses. *Euphoria* (HBO), que va sobre les drogues, però també sobre sexualitat, *Sex Education* (Netflix), que va sobre educació sexual, *Por Trece Razones* (Netflix), sobre el suïcidi i el consentiment, *Esta mierda me supera*, *The End of the F***ing World* o *Élite* (Netflix), amb protagonistes que no encaixen i famílies complicades, *Normal People* (Hulu), sobre salut mental i relacions afectivosexuals...

En la nova novel·la de Joanjo Garcia hi ha un grup d'amics entre l'adolescència tardana i l'entrada a l'edat adulta –molt semblant, per cert, als personatges d'*Aquell agost amb punt final*, del mateix autor. Aina, que és la narradora, viu a València amb pares divorciats, però torna al poble de sa

mare cada estiu. Just l'estiu que viatja amb son pare de vacances, el qui era el seu millor amic del poble –o alguna cosa més, perquè hui en dia tot és confús– es lleva la vida. Se suïcida.

«Curta i dinàmica
pel to misteriós que
manté fins al final,
no és la primera novel·la
ni serà l'última que parle
del suïcidi en la gent jove.»

Curta i dinàmica pel to misteriós que manté fins al final, no és la primera novel·la ni serà l'última que parle del suïcidi en la gent jove. *Els adeus del Jaguar*, però, sorpren per l'enfocament: juga amb els tòpics del tabú i el misteri que solen acompanyar el suïcidi i la salut mental per a culminar en un final innovador i trencador. Sabíeu que segons un estudi del Consell Valencià de la Joventut el 43% del jovent valencià considera que el confinament va afectar la seua salut mental?

Preocupacions reals, converses de bar

Potser hem estat només nosaltres, que en eixir del confinament estem més intensos, però els temes –en plural– que protagonitzen *Els adeus del Jaguar* podrien esdevindre converses del meu grup d'amics a la terrassa d'un bar. Les relacions sentimentals confuses i ràpides. Xarxes socials i amor digital. Estudis universitaris versus formació professional... S'entreveu també un raig de llum en alguns personatges, una nova masculinitat amb homes

que no són possessius, que cuiden i que també cometen errors. La xarrada sobre les drogues també és molt recurrent entre el jovent, tot i que potser és l'única cosa que em grinyola d'Aina i la colla –per trau-re'n alguna cosa!

Hi ha un tema més molt recurrent en la novel·la. És potser l'únic tema que no eixiria a la meua colla d'amics –malgrat que caldria!–: l'Espanya buida. El forn que ja no hi és, les festes que ja no es fan, els cartells de venda, l'olor de mort... Un incendi invisible que ho va arrasant tot a poc a poc. Us sona la Lapònia espanyola?

Acabe! *Els adeus del Jaguar* és una novel·la de Joanjo Garcia on el ja consagrat autor fa un pas més enllà explorant la novel·la juvenil amb entitat pròpia. Una història escrita des de l'horitzontalitat per a un jovent que creix a marxes forçades en un món globalitzat i canviant. La novel·la és perfecta per a intercalar-la entre marató i marató de sèries adolescents. L'addicció està garantida.

© Kike Taberner

Intriga a *Donostia*

'Quirke a Sant Sebastià'

Benjamin Black

Trad. d'Eduard Castanyo

Bromera, 2021

Elena Hevia

Hi ha els escriptors que sofreixen i els que s'ho passen d'allò més bé amb el seu treball. Hi ha els que es barallen per trobar el *mot juste*, la frase perfecta i l'adequació del que es vol dir amb excel·lència. I hi ha els que es deixen arrossegat per la marea dels esdeveniments i el pur plaer de narrar. Hi ha aquests dos tipus d'escriptors. I després hi ha John Banville.

Banville (o Benjamin Black, el seu bessó tenebrós), com Jekyll i Hyde, pot ser les dues coses: el més fi i complex estilista de la llengua anglesa i a la vegada un eficaç escriptor de novel·la de gènere. Banville, premi Booker, és el delit per a uns pocs *happy few*, i Benjamin Black, el creador de Quirke, alcohòlic i amargat patòleg forense que ha lluitat contra els fantasmes del passat de la seva pròpia família i del seu entorn. L'ànim boirós de Quirke està en sintonia amb l'ombrívola ciutat de Dublín, un lloc on és fàcil sentir el ressò dels teus propis passos. Això ha passat en set novel·les.

Un Quirke transformat

En *Quirke a Sant Sebastià*, vuitena i última de les que Black ha dedicat a l'heroi (sota aquesta signatura Banville també ha creat altres ficcions negres), hi ha algunes novetats que poden deixar el lector habitual una mica descol·locat. Trobem en Quirke (enamorat en el lliurament anterior) formant part ara, de manera sorprenent fins i tot per a ell, d'un matrimoni feliç amb l'Evelyn, una psiquiatra austríaca i jueva que incomprendiblement per a en Quirke és capaç de gaudir de la vida sobreposant-se a la pèrdua d'un marit, un fill i una quantitat respectable de parents en els camps de concentració nazis.

Però hi ha més. Per accentuar aquesta difícil transformació, que en Quirke viu gairebé en permanent estat d'alarma imaginant que en qualsevol moment pot tornar la seva coneguda infelicitat ordinària, el veiem actuar maldestre i desubicat fora del seu fosc hàbitat dublinès. La parella ha decidit agafar-se uns dies de vacances a Donostia. Bé, qui ho ha decidit en realitat és l'Evelyn, però en Quirke s'hi ha deixat arrossegat.

«Banville (o Benjamin Black, el seu bessó tenebrós), com Jekyll i Hyde, pot ser les dues coses: el més fi i complex estilista de la llengua anglesa i a la vegada un eficaç escriptor de novel·la de gènere.»

A Banville (i a Black) se l'aprecia particularment a Espanya. Igual que Woody Allen, va rebre el Premi Príncep d'Astúries i, com el director novaiorquè, sembla haver traslladat l'agraïment al seu treball. Tant Allen com Black han situat les trames de les seves últimes creacions a Sant Sebastià. Aquí el descobriment de la ciutat, especialment dels seus plaers gastronòmics –molt apreciats per l'autor–, fa encara més lleugera i turística l'estampa històrica, malgrat que el marc de la dictadura està present i s'esmenta la pena de mort dictada a rebels bascos (encara que ETA per aquelles dates es trobés a les beceroles).

Davant d'aquest nou escenari de normalitat i avoriment per a en Quirke, el seu temperament funest funciona per contrast amb la vitalitat de l'entorn, fins que un des-

cobriments fortuït el col·loca a la pista d'un nou cas, que en realitat no és tan nou perquè suposa un pas més a una de les novel·les més celebrades de Black, *A la recerca de l'April* (en realitat, el títol original de *Quirke a Sant Sebastià* és *April in Spring*) i una alegria suplementària per als seus fans.

Nous protagonismes

En les novel·les de Banville no passen moltes coses, en les de Black algunes més, però tampoc aquestes tenen una trama especialment trepidant. Sense deixar d'atènyer-se a les regles del gènere, en els últims temps les seves intrigues cada vegada s'allegereixen més i es fan gairebé evanescents. Com en el cas dels seus mestres, Simenon o Chandler, a Black li interessen sobretot els personatges, els seus dimonis i contradiccions, i això és una cosa que sap retratar amb una brillantor inigualable.

En l'última visita que l'autor va fer a Barcelona, va anunciar que estava una mica cansat de donar tot el protagonisme a en Quirke i que sospesava cedir-lo a la seva filla Phoebe. En aquesta novel·la s'apunta cap a aquesta idea. Potser no serà així en el futur, no ho sabem, però aquí s'intueix que ella, seriosa i profunda però menys malastruga que el seu pare, podria ser tan bona o millor protagonista que ell. Caldrà veure-ho.

John Banville, guanyador del Premi Príncep d'Astúries, torna a cedir la veu a Benjamin Black.

Un lloc al *món*

Gonçal López-Pampló

Probablement és una casualitat. O potser és una conseqüència de les circumstàncies actuals, que ens predisposen a veure la realitat amb una certa mirada. Però el fet és que em pareix que bona part dels llibres que publiquem aquesta primavera tenen en comú la reflexió sobre el lloc que ocupem al món i, particularment, sobre el sentit que té el concepte de *casa*, de *llar*, en aquesta reflexió. Algú podria dir que és un dels grans temes de la literatura, present en les estructures narratives més profundes i en obres fundacionals com ara l'*Odissea*. Sí, els conflictes literaris solen presentar-nos un protagonista desubicat, que mira de tornar a casa (com Ulisses) o de crear-ne una de pròpia (com Natàlia, en *La plaça del Diamant*).

D'identitats i espais propis

Heus ací un fil conductor que ens permet recórrer algunes de les novetats més destacades que publiquem aquesta primavera d'incerta glòria. En *Gràcies. Història d'un veïnat*, de Rocio Bonilla, trobem una colla de veïns i veïnes que desconfien els uns dels altres; quan, gràcies a una casualitat, es posen en contacte, la por es converteix en curiositat i la curiositat en empatia. El veïnat es transforma i recupera la vida en comú. Si ens fixem en els Premis Ciutat d'Alzira, *Els fantasmes i Madame Lévy*, la novel·la de Jordi Torrent, té com a motiu principal un edifici encantat de Barcelona, on el que fa feredat no són els fantasmes, sinó els especuladors immobiliaris que amenacen amb destruir tot el que d'idiosincràtic tenen les ciutats. Al seu torn, Joaquim Espinós duu el tema al mateix títol del seu assaig, *El bosc i la casa*, una bella reflexió sobre els espais

públics i els espais personals a cavall entre Alacant i Benilloba, amb l'esclat de l'epidèmia com a rerefons. Carme Rufino, en *La gerra d'Hècabe*, evoca el mite clàssic de Troia des d'una perspectiva femenina, que li permet parlar, entre altres coses, de la destrucció d'aquella ciutat, que significa per als troians –i les troianes– la pèrdua del seu lloc en el món. Marta Barceló, en *Anar a Saturn i tornar*, ens situa davant d'una dona que ha de fer front a un diagnòstic de càncer i, així, repensar de colp i repent la seua vida. Una vida que decideix llevar-se el protagonista absent d'*Els adeus del Jaguar*, la poderosa novel·la en què Joanjo Garcia uneix el suïcidi –aquest tema tabú– amb els escenaris de la despoblació rural, una mostra de la importància que tenen les identitats a l'hora de configurar els espais que habitem, com també les nostres pròpies decisions vitals.

Fins i tot Benjamin Black (o John Banville) decideix enviar Quirke de vacances al Sant Sebastià de mitjan segle xx, en un gest que es pregunta sobre els llocs d'on som i els llocs als quals, ni que siga un moment, voldríem pertànyer. Malgrat que, com en totes les bones novel·les negres, les vacances de l'irlandès es veuen trasbalsades per l'ombra del crim, me l'imagino en el moment previ de rebre la notícia, plàcidament assegut a la platja de La Concha, mentre mira l'horitzó cantàbric amb un bon llibre entre les mans i una copa al costat...

Un bon llibre entre les mans. Això és el que intentem oferir-vos des de les editorials, amb major o menor encert, però sempre amb la mateixa vocació de contribuir a trobar, en definitiva, el nostre lloc al món, encara que aquest lloc siguen els llibres que formen la nostra biblioteca personal, que tothora ens acompanya.

La *Resplendor*

Núria Cadenes

Els començaments són importants. Per a les novel·les igual com per a la vida o per a l'amor. Els començaments, els finals i les coses que hi hagi al mig. I això, que és obvi, per a la vida en general i per a l'amor en concret, no sempre es compleix quan es tracta de la narrativa literària, i trobem arrencades de cavall que de seguida ens cauen de les mans, o farciments valuosos que ens perdem perquè un inici pansit ens hi ha fet barrera insuperable, o acabaments que ens deixen amb el desagradable gust de la precipitació o l'incompliment d'expectatives.

No és aquest el cas. En absolut. Al contrari. Perquè *Els fantasmes i Madame Lévy* comença forta, amb una escena que pràcticament es llegeix com un film en blanc i negre, *flashback* directe al 1956, Barcelona, estació de França, viatger misteriós «encara amb els ulls vermells de dies sense dormir», una adreça apuntada en un paperet i un propòsit sinistre: «pujar i matar-los a tots tres». A tots tres: la mare, el pare i el fill, la criatura d'any i mig que queda coberta de sang i esmaperduda i que, per la visió d'aquell crim, es buida de sentiments. Que són menuts «com el fum d'una única espelma d'aniversari, borrisol de peluix, un suflé de sucre gelificat» i que romandran des d'aleshores allà, a l'edifici mig deshabitat del carrer de Coromines que esdevindrà, durant tota la novel·la, epicentre de l'acció i l'atenció i les expectatives, el nus cap a on aniran confluint els personatges, ja siguin o hagin estat humans o altres animals o fantasmes.

A partir d'aquí, Jordi Torrent, fent bon ús del tremp d'una fecunda imaginació literària, ens ofereix una novel·la que es desplega com un ventall de colors (color de cendra desesperada per aconseguir

diners, color de camafeu translúcid, color de flors regades al balcó, color gris de rates que alcen el cap i fan nyic-nyic, color fluorescent de pura ràbia tremolosa) i que s'accelera a mesura que hi entren personatges, que els anem coneixent (l'enigmàtica Madame Lévy, l'intrèpid professor Silvestre, el detestable Vraken), que se'ns fan més corporis en les seves penes i en els seus anhels també. Petits anhels de vida senzilla i plàcida i totalment comuna o anhels inquietants de maldat sense remordiments. De mera gelosia encesa o d'indiferència rabiosa, segons el cas.

«Una revelació literària. Un seguit de fets quotidians i d'altres excepcionals, en un joc literari que t'atrapa i que constitueix, al final, un veritable cant a la felicitat.»

Gran personatge, per cert (si és que se n'hi pot dir així, personatge, a la cosa lumínica que llisca per l'escala i es refrega pel terra i es banya amb fotons i brama de plaer i xucla la vida dels éssers que bateguen i que es troba pel camí), la *Resplendor*. Terrible, gelat, inoblidable personatge: «un joc de llums, un embalum d'energia residual sense consciència».

Un cant a la felicitat

De bell començament la novel·la ens presenta fets habituals al costat i en trenada concordança amb d'altres que no ho són gens. I ens els creiem perquè mútuament s'expliquen i perquè Jordi Torrent aconsegueix que entrem al seu joc literari, que li

'Els fantasmes i Madame Lévy'

Jordi Torrent
Bromera, 2021

acceptem les premisses, que ens deixem arrossegar pel *crescendo* narratiu. Perquè tenim necessitat de saber què hi passa, en aquest edifici que els propietaris volen reconvertir. Perquè la lectura ens hi arrossega i de vegades esgarrija i de vegades fa somriure també (l'humor, esquitxat ça i lla en tocs mesurats, acaba d'arrodonir l'obra) i res no impedeix que malgrat el desballestament general que ens hi descriu, i les solituds, la novel·la acabi essent un senzill i ben travat cant a la felicitat. Que no demana grans parafernàlies, ella. Certa disposició d'ànim, potser.

Perquè aquesta és una història de fantasmes, sí. Literalment. Però, amb les coses terribles que hi passen, els assassinats, la ràbia condensada en èter luminescent, al remat potser resulta que és, sobretot, una ben tendra història d'amor. Tendrà, sí. De les que fins i tot et deixen, quan l'has acabada, l'esperit lleuger. De les que et fan pensar que, si fóssim un país normal, ara en farien la pel·lícula. Que el llibre sempre és millor, però que es mereix una pel·lícula.

El paradís de les *paraules*

Juli Capilla

Amb la publicació d'*El bosc i la casa*, el darrer Premi d'Assaig Mancomunitat de la Ribera Alta, Bromera incorpora un escriptor d'ofici amb una trajectòria dilatada i solvent. No debades, Joaquim Espinós ha publicat, al llarg de més de tres dècades, diverses obres assagístiques i novel·les, algunes de les quals premiades, i és conegut –sobretot al sud del país– també com a crític literari, divulgador, estudiós i professor de literatura catalana a la Universitat d'Alacant.

El bosc i la casa és un dietari molt personal, de caràcter memorialístic, amb profuses reflexions de caire històric, identitari, filosòfic, sociolingüístic i relatives també al procés de creació. La literatura és, de fet, un puntal d'aquest dietari sense dates, i també de la seua vida. Ho confessa obertament més d'una vegada: «Dietari, ficció? Senzillament escriptura. Sinceritat? Tota la que honestament pot assolir algú que escriu per a poder viure: que es desviu per escriure».

L'obra s'estructura cronològicament en dues parts fàcilment identificables. Una de més extensa i una altra de més breu marcada pels primers sis mesos de la COVID-19.

Dietaris íntims i tendres

En la primera part l'autor ens parla del procés de documentació destinat a l'elaboració d'una novel·la –que va arribar a publicar, per cert, ara fa un parell d'anys. Però aquest no és, ni de bon tros, l'únic tema o motiu de reflexió, disquisició, comentari o glossa. També hi ha ínclites referències a les seues lectures; al cinema –Espinós és un cinèfil acèrrim–; a l'amor, a la mort, al sexe..., i a tot un reguitzell d'anècdotes

personals que no necessàriament responen a vivències del moment sinó que, ben sovint, ens duen a un passat més o menys remot, com ara a la infància. La història familiar –com també l'amistat– és increïble i palesa la tendresa i la sensibilitat de la persona que hi ha darrere de l'escriptor. Hi ha, en aquestes anècdotes de caràcter més íntim, autèntiques joies, com ara quan troba els quadernets personals de sa mare o un dietari seu de quan era adolescent.

«L'èxit de l'operació potser es deu al fet que s'hi mostra sempre mesurat, humil i contingut en allò que conta.»

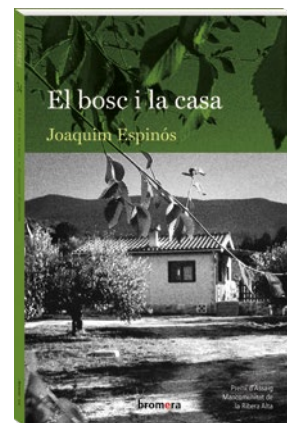
La segona part segueix la mateixa tònica, pel que fa a l'estratègia discursiva i estilística, per bé que la pandèmia marca el ritme de la narració. És ací quan Espinós es mostra més punyent i irònic, sobretot quan reflexiona sobre les conseqüències del virus que ha trasbalsat el món: «Molta gent sàvia continua avisant, des dels periòdics, que el COVID-19 és un símptoma de la catàstrofe ecològica que l'espècie humana ha provocat en el planeta. Serem capaços de reaccionar? Ho dubte molt. La cobdícia de l'*homo sapiens* és consubstancial a l'espècie. Fins que no ho destruïm tot no pararem. Ho farem, això sí, enmig de magnífiques i commovedores crides a la solidaritat i l'humanitarisme».

En tota l'obra, la dicotomia camp/ciutat és una constant que es fa de molt bon llegir perquè ofereix una perspectiva plena de contrapunts. Espinós va nàixer i va

viure a Benilloba, molt a prop d'Alcoi, fins ben entrada la joventut, fins que se'n va anar a la ciutat d'Alacant. En aquest sentit, la mirada un tant naïf i extemporània de l'urbanita contrasta amb la indiferència de l'aborigen rural, ancorat en un món idíl·lic –almenys a ulls del capital: «M'he fet a l'anonimat dels carrers d'Alacant, i les estades al poble constitueixen parèntesis entranyables i necessaris abans del retorn al que s'ha convertit en el meu hàbitat propi. Tanmateix, tal com ens ocorre a la majoria dels emigrants, un fil invisible m'uneix al paisatge i la gent de la infància. Visc una espècie de doble vida, foraster de mi mateix, sense acabar de pertànyer a cap lloc. Hi ha distàncies que no s'acaben de recórrer mai».

Entre el camp i la ciutat

Espinós hi excel·leix, estilísticament i en la forma, perquè més enllà del dietari a l'ús reforça i enriqueix el seu llibre amb el recurs de l'aforisme, del testimoni documental, fins i tot de la poesia. I també resulta reeixida la seua proposta pel que fa al contingut, a les coses que constata en la seua crònica diària de la vida rural i urbana, en la relació de les anècdotes que li venen al cap –i a la pantalla de l'ordinador– a mesura que avança en el procés d'escriptura. L'èxit de l'operació potser es deu al fet que s'hi mostra sempre mesurat, humil i contingut en allò que conta. No cau en el parany de l'egolatria ni en l'exercici impudic de l'exhibició erudita. Es tracta d'un dietari d'un escriptor que domina el gènere i es revela com un bon coneixedor de la literatura pròpia i aliena. Tot plegat reverteix en una obra amena, molt ben escrita, atractiva, enriquidora, diversa, versàtil i molt llegidora.

'El bosc i la casa'
Joaquim Espinós
Bromera, 2021

Que hi falta molt, per arribar a *Saturn?*

Esperança Camps

Anar a Saturn, tornar i contar-ho. Un viatge inesperat, sense mapes, que fas tota sola o amb la companyia de les persones que tries o et trien. Un viatge inestable perquè la vida obre un parèntesi que tu tancaràs corrents perquè no vols ser més a la intempèrie. Sobreviure a un gir de guió tan bèstia com prescindible... Saps que durant vuit o nou o més mesos seràs a lloure. Saps que et pots morir i que pots no arribar mai a Saturn. L'embat és inevitable, però no tot està perdut. Al rebost t'hi queda algun recurs. Pots omplir de tendresa i d'arguments els dies tristos, per exemple. Pots construir crosse i agafadors per no caure o, si més no, per aixecar-te tantes vegades com sigui necessari. Perquè saps que cauràs. Fa mesos que caus, que l'òrbita que descrius és caòtica. Un carcinoma ductal infiltrat. El càncer és una malaltia i una putada. No és cap prova ni cap regal de la vida perquè et facis més forta. Quin doi! No és res bo ni necessari per a créixer. Ara, mentre viatges, descobreixes, amb precisió, la definició de «a vida o mort». Ara hi ets!

La vida està en perill. El càncer mata i na Rosa no es vol morir. Per això posa en marxa una cadena d'estratègies, petits recursos i mecanismes per aferrar-se a una existència que, fins al moment del diagnòstic, era més o menys còmoda o normal o organitzada. Una vida corrent.

Casa-família-feina.

Carcinoma ductal infiltrat-químio-cirurgia-seqüeles-revisions.

Por.

Els tòpics, les campanyes, les frases fàcils, els llacets rosa i la superficialitat han dibuixat les dones que pateixen un càncer com a heroïnes, com a lluitadores en un combat formidable i desigual. A vida

o mort. Etiquetes castradores. Càncer igual a batalla. Curar-se igual a guanyar. I morir-se? Què és morir-se? Perdre la batalla? Donar-se? Rosa, el personatge que ha construït Marta Barceló, s'hi nega en redó, s'hi rebel·la i reivindica el dret a ser valenta encara que es mori. I amb ella, Ester, una de les companyes de químiu, que ha recaigut, que coneix a fons les conseqüències del tractament, que s'atorga el dret a dir el que sent, sense embuts ni frases toves o políticament correctes.

«Amb *Anar a Saturn i tornar*, Marta Barceló va guanyar el XV Premi de Teatre Palanca i Roca en els Ciutat d'Alzira.»

El text destil·la potència i força i coratge, i aquesta incorrecció política mesurada que l'ancora a la vida diària. Però no és una obra d'autoajuda. O sí. Perquè diu febleses. Les humanes, les que venen de sèrie. Diu les textures de la quotidianitat. Diu la por al precipici. No és cap regal, la malaltia. Ni fa millor les persones que la passen. El càncer és una putada que s'ha de curar. Un objecte estrany que creix descontrolat, que et parasita i et colonitza i s'ha d'extirpar. Sempre arriba quan no l'esperes, quan tenies plans, quan havies de fer allò que feia anys que somniaves, quan havies d'anar a Logronyo o quan per fi t'havies jubilat i podies dedicar-te a fer el que et donàs la gana.

Un càncer és un rosari de dubtes. Na Rosa els recita un darrere l'altre en una tirallonga d'interrogants tan inútils com necessaris. Són la pista d'enlairament. Sobre aquests dubtes començarà la travessa.

És un anar i venir, aquesta obra, que situa la protagonista al centre del món. Na Rosa, professora, devers quaranta anys, la conta amb totes les veus. Ella és tots els personatges que l'acompanyen a Saturn i en tornen. És el centre d'un univers de butxaca. Llís i senzill. Amb clots i bonys. La vida! Ella és la moderadora de les emocions. Dona i lleva paraules. Recompon la trencadissa. És el mirall, el temps i el calendari. També és el pou i el jutge. Es permet tenir por i dubtar i no saber com enfrontar-se a un futur espès. N'hi ha, de futur? Es permet les llàgrimes i la feblesa. També, els somriures i les bromes.

Llegir teatre pot ser complicat. En aquest cas, la potència de la protagonista aplanar el camí. Encara que la senzillesa del text només és aparent, el lector ho té fàcil per emparentar-se amb aquesta veu que du un mocador al cap, que no perd la força ni en el pitjor dels moments. La químiu desdibuixa els sabors, a vegades. En aquest cas, l'obra deixa anar dolçor, acidesa, salabror i un pessic de picant.

La sonda *Cassini* va tardar set anys a arribar a Saturn. Per na Rosa és més fàcil. Hi va i en torna quan vol. Quan es posa en la posició mental de comandar la seua vida, la seua malaltia, les seues febleses i les seues forteses, i fer-ne paraules i contar-ho.

'Anar a Saturn i tornar'

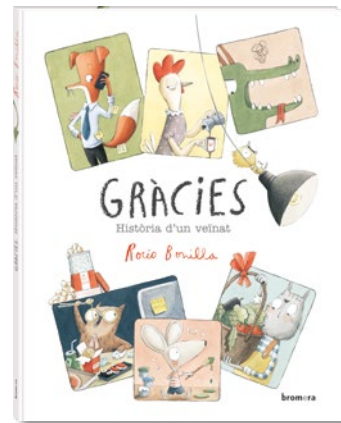
Marta Barceló
Bromera, 2021

Marga López, dramaturga i actriu.

Rocio Bonilla, *gràcies!*

'Gràcies.
Història d'un veïnat'
Rocio Bonilla
Bromera, 2021

Montse Serra

Gràcies. Història d'un veïnat és el nou àlbum il·lustrat de Rocio Bonilla, un conte on l'autora i il·lustradora es capbussa en la importància de tenir una bona relació amb els veïns, de fer comunitat. Es tracta d'una història deliciosa que en aquest temps de pandèmia pren més sentit que mai, tot i que els valors de l'alteritat han estat sempre, són i seran parets mestres de la vida humana.

En aquesta ocasió, *Gràcies* no és una història protagonitzada per criatures, com és habitual en Rocio Bonilla, sinó que l'autora tria el món animal, talment com si d'una faula es tractés, per conduir-nos per una història plena d'humanitat i valors. Els animals amb atributs humans del conte són personatges que viuen en un carrer, però que no es relacionen amb els seus veïns per raons diverses i sovint absurdes, fruit de prejudicis, desconeixement, desconfiança i por. Bonilla ens els va presentant i fa que d'una manera curiosa i divertida s'enllacin l'un amb l'altre, com una ronda: el senyor Rius creu que la Camila fa massa soroll. I la Camila troba que el senyor Rius és molt estirat. I el ratolí Felip es pensa que el gat que viu davant de casa seva se'l menjarà. Però el gat Rodolf, que és molt tímid, resulta que és vegà... I així una bona estona fins que un fet imprevist, tot i que ben convencional, farà que dos dels veïns es posin a parlar i es produeix un efecte dòmino, fins al punt que la vida d'aquesta petita comunitat, d'aquest veïnat, no tornarà a ser mai més la mateixa.

Senzillesa i naturalitat

L'editor de Bromera Gonçal López-Pampló és un entusiasta del nou àlbum de Rocio Bonilla: «Es tracta d'un àlbum il·lustrat molt especial. I ho dic sense exagerar, perquè

realment és un llibre especial, començant pel títol. La paraula *gràcies* és plena de resonàncies. I el subtítol, *Història d'un veïnat*, ens parla d'un fet universal com són les relacions humanes en el marc dels espais de convivència més immediats que tenim en pobles i ciutats. La pandèmia no apareix, però hi és molt present, sobretot arran del confinament, perquè el llibre genera una reflexió de fons sobre la vida en comunitat. I aquest fet permet un segon nivell de lectura per als adults. Rocio Bonilla ho fa a partir d'una història senzilla en la forma, però molt subtil i complexa en el fons. Deia Mercè Rodoreda que per escriure bé cal escriure amb senzillesa, amb naturalitat. Aquest és un àlbum escrit amb una gran naturalitat, alhora que ple de significats».

«L'autora i il·lustradora
escruta la importància de la
relació entre veïns en el seu
nou àlbum il·lustrat.»

Rocio Bonilla ha publicat més de cinquanta àlbums il·lustrats, alguns d'èxit internacional com *De quin color són els besos?*, que s'ha traduït a més de vint llengües, compta amb més de 300.000 lectors de tot arreu i ha estat destacat amb el Premi La Llança de Sant Jordi i el Prix du Livre Vivant. També ha publicat *La muntanya de llibres més alta del món*, *Germans!* (Premi de la Generalitat al Millor Llibre Infantil Il·lustrat el 2018), *T'avorreixes, Minimoni?* (protagonitzat per la Minimoni, una de les grans troballes dels darrers anys), *Els fantasmes no toquen a la porta* (juntament amb l'escriptora Eulàlia Canal, Premi Crítica Serra

d'Or 2017), *Max i els superherois* (amb Oriol Malet) i *Iaios, piranyes i altres històries*, entre molts d'altres.

Digue'm gràcies

Amb humor, tendresa, i sempre amb una gran dosi d'inspiració, amb uns dibuixos atractius, plàcids, plens de detalls i simpatia, Rocio Bonilla tanca la història amb una situació inesperada. L'explica l'editor: «*Gràcies* no fa referència només a l'agraïment que senten i transmeten els veïns entre ells, sinó que *Gràcies* també és el títol d'un documental que una de les veïnes enregistra quan s'adona que en el veïnat passa una cosa important. I és un documental que es fa famós, perquè de veïnats sense vida comuna, n'hi ha molts; com també n'hi ha molts en els quals els passa el contrari, on les persones que hi viuen sí que es miren als ulls i es donen les gràcies. I aquesta és la gràcia i la força d'aquest nou àlbum».

© Rocio Bonilla

Edicions Bromera, 35 anys

Adolf Beltran

Un matí qualsevol, mentre observava avorrit els viatgers al vagó del metro, em vaig fixar en una jove que llegia un llibre, una escena potser més habitual del que podria semblar. Hi contrastava en aquell conjunt de persones que, majoritàriament, mantien la mirada clavada en les pantalles dels seus *smartphones*. Vaig comprovar discretament que estava concentrada en la lectura d'una novel·la de Benjamin Black de les que ha publicat Edicions Bromera. I això em va alegrar.

No vaig ser capaç de discernir quin de tots els títols de l'*alter ego* de John Banville que l'editorial d'Alzira ha incorporat al seu catàleg era aquell, i vaig estar temptat de preguntar-ho a la lectora i fer-li algun elogi, però m'hi vaig abstenir. Per a la gent de la meua generació hi ha coses, com el fet de trobar-te al carrer una persona llegint en valencià un autor irlandès traduït per una editorial del país, que encara són sorpreses sociològiques agradables, però que no han de tenir necessàriament aquestes connotacions per a persones d'unes altres edats, tot i que la situació del consum cultural siga tan delicada.

El cas és que Edicions Bromera, que ara fa 35 anys, ja existia quan aquella jove del vagó del metro a València encara no havia nascut. Vaig pensar que potser a l'escola, quan era xiqueta, va tenir també algun exemplar d'aquesta mateixa editorial entre els seus llibres de text o entre les lectures de classe. De sobte, em vaig trobar fent memòria sobre un dels projectes més reeixits de totes les nostres precàries indústries culturals.

Bromera va sorgir en aquells anys vuitanta del segle passat en què començava a desplegar-se l'autogovern i s'apuntalava un procés de recuperació lingüística i de

construcció de les noves estructures educatives i culturals. És un dels pocs segells editorials que, a hores d'ara, han sobreviscut a la voluntarista proliferació d'empreses creades en un primer moment, a la treballosa estructuració professional del sector, les polítiques vacil·lants de l'Administració, els baixos índexs de lectura en la llengua del país i la crisi del 2008-2013, que va fer caure iniciatives editorials d'un cert recorregut en el punt en què havien començat a guanyar en ambició.

«És un dels pocs segells editorials que, a hores d'ara, han sobreviscut a la voluntarista proliferació d'empreses creades en un primer moment.»

En el panorama posterior a aquella crisi, l'empresa que va fundar i que lidera Josep Gregori és l'excepció, una singularitat entre les desenes d'iniciatives que integren el meritori sector editorial al País Valencià per l'envergadura de la facturació, el volum de publicacions i l'amplària del catàleg. Un perfil que li permet jugar amb una solvència suficient fins i tot en el panorama editorial en llengua catalana i també en l'àmbit general de l'edició a l'estat espanyol.

Fent camí amb pas ferm

Potser això és gràcies al fet que Edicions Bromera no és el típic segell especialitzat de grandària mitjana, ni la típica editorial comercial que practica el monocultiu del *best-seller* més o menys impactant. Tam-

poc és una d'aquelles marques elitistes, orientades a lectors exquisits.

L'empresa alzirenyia és, en bona mesura, una editorial de llibres de text i de llibre juvenil, però també una referència per a la creació literària d'autors valencians, siga en el camp de la poesia, la narrativa o el teatre. També de l'assaig i la divulgació. Al seu catàleg hi ha llibre infantil, àlbum il·lustrat i traducció d'escriptors d'altres països. Perquè Bromera ha fet ja algun camí en allò que poques editorials del país estan en condicions de recórrer: el de la internacionalització.

De John Banville a Franz Kafka, passant per Harold Pinter, Anton Txékhov, Jane Austen o Erri De Luca; de Joan Francesc Mira a Vicent Usó, passant per Isabel-Clara Simó, Martí Domínguez, Anna Moner, Manuel Baixauli o Marc Granell, el catàleg d'Edicions Bromera és amplíssim i conté un segment bastant fecund de la història d'una col·lectivitat que, per moments, pareixia constituir un país normal.

Vull dir que segurament la jove lectora del metro ho viu d'una manera del tot natural, però l'èxit d'Edicions Bromera com a *catch all* de tot allò que es pot publicar en valencià l'ha convertida en una institució cultural d'aquelles que de vegades són capaces de generar les societats i que només poden suscitar admiració i gratitud.

Suso de Toro:

«Vull escriure els llibres que a mi m'agradaria llegir»

Sebastià Bennasar

Suso de Toro (Santiago de Compostel·la, 1956) arriba de nou a les llibreries amb *Un senyor elegant*, una investigació sobre un personatge molt interessant de la Galícia contemporània, Ramón Baltar, un burgès amb una ètica de ferro i vivències extraordinàries que l'incardinen en la història de Galícia, d'Espanya i del món. Un llibre atrevit, ambiciós, que consolida De Toro com un dels narradors peninsulars més en forma i també més implicats en la recuperació de la memòria col·lectiva.

És un llibre que combina metaliteratura, història intel·lectual, suspens i tot plegat al voltant d'un personatge que a primera vista semblava que no donaria per a tant...

La naturalesa de tot llibre és comunicar i per això jo empro l'escriptura literària per crear un sentit a través d'un relat. De fet, una de les meves màximes preocupacions és que el llibre funcioni perquè vull escriure els llibres que a mi m'agradaria llegir. I en aquest cas el suspens ve d'una manera natural perquè hi ha una investigació al voltant d'un personatge que com bé dius sembla més aviat discret, però ja se sap que en tota recerca hi ha sorpreses. I sí, en aquest llibre hi ha intel·lectualitat i metaliteratura, però perquè el meu deure és atrapar el lector i que gaudeixi i pensava que tant l'una com l'altra feien falta per poder explicar bé la història.

Heu trobat una veu narrativa molt potent, amb una segona persona que no és gens fàcil d'utilitzar...

Només la vaig trobar parlant amb el meu fill i quan estava una mica encallat en el

procés de redacció. Em va dir «explica la veritat». Així va aparèixer aquest tu que dialoga amb el protagonista del llibre, el Ramón Baltar, i que també interroga a l'autor del llibre. Va ser la manera de poder trobar la manera d'explicar la història.

«Un llibre atrevit,
ambiciós, que consolida
De Toro com un dels
narradors peninsulars
més en forma.»

És veritat que el llibre és un retrat sobre aquest personatge, Ramón Baltar, però aquest és un retrat que també vol explicar tot un país, la Galícia contemporània...

És clar, tota novel·la és històrica, i psicològica i d'idees i fins i tot moltes coses més, i el retrat d'aquesta família és un retrat del país perquè en Ramón Baltar va tenir una relació dialèctica molt crítica amb la història del segle XX europeu, espanyol i gallec. És un personatge curiós amb una mescla molt forta de l'àmbit familiar i del públic i fins i tot del polític. Per exemple, ens el trobem entre els membres de l'expedició que el 17 de juliol de 1936 són a Madrid entregant l'estatut d'autonomia gallec i que s'assabenten allà del colp d'Estat; és un home que coneix el Berlín dels nazis i també com funciona la Gestapo; participa a la guerrilla a Galícia i és membre de l'estructura del PCE i a la vegada les circumstàncies fan que dialogui amb Franco

dues vegades i tot això sense deixar de ser un burgès il·lustrat.

En aquesta història també és clau el paisatge, que descriu molt bé i que marca en bona part aquest Baltar però també el seu germà que marxa a l'exili, són gent universal però profundament arrelada a la terra...

Fixa't en una cosa que a mi em sembla molt greu. En el món intel·lectual espanyol el programa ideològic trivialitza i ridiculitza la relació amb el lloc, amb la terra o la mar, com si només importés la cultura urbana. Això vol ser una idea pretesament universal, però que no passa de ser una curtor de mires de capital de província. Aquí, en aquesta història, tenim tot el contrari: en Ramón Baltar és un intel·lectual i home d'acció, format en alemany però que llegia també en anglès i en francès i per descomptat en gallec, que va ser editor, bibliòfil, un home curiós i viatjat, però clarament radicat i ancorat als ritus locals i a les festes onomàstiques i la vida familiar i al pas del temps i les tradicions de la terra. I ho defensava i argumentava. Jo a banda de la seva ideologia, que comparteixo plenament, l'admiro per la seva duresa ètica.

Aquest llibre l'heu escrit vós, però l'heu parlat molt amb molta altra gent, començant pels descendents dels protagonistes i també amb els amics...

La meua companya Teresa em va ajudar molt amb la documentació i les entrevistes i sí, l'he comentat molt amb la família i amb els amics de la colla amb la qual anem a prendre vins (quan la pandèmia

'Un senyor elegant'
Suso de Toro
Més Llibres, 2021

ens deixa) i amb els descendents del protagonista. Totes les sorpreses que anava trobant durant la investigació, les comentava per poder-les interpretar correctament.

Al meu entendre, aquest és un dels vostres llibres més gallecs...

És molt possible que tinguis raó i a la vegada és el que crec que interessarà més als lectors en català perquè hi ha un gran desconeixement de la realitat gallega als territoris de parla catalana, i això és així

perquè l'estat procura el desconeixement mutu dels diferents territoris per buscar i afavorir els enfrontaments entre nosaltres. Aquest llibre, a més a més, és la història d'un gallec que és burgès i un intel·lectual i que trenca per complet amb la imatge estereotipada que es pugui tenir del gallec basada en el desconeixement i el trencament del diàleg que hi va haver entre catalanistes i galleguistes fins als anys trenta i que ha fet que se'ns presenti a gairebé tots només com a llauradors o pescadors.

Suso de Toro (Santiago de Compostel·la, 1956), llicenciat en Geografia i Història i en Art Modern i Contemporani per la Universitat de Santiago de Compostel·la, ha publicat una llarga llista de llibres de narrativa, teatre i assaig. Va obtenir aviat el reconeixement dels lectors i de la crítica gràcies a *Polaroid*, guardonada el 1986 amb el Premi de la Crítica de narrativa gallega, que tornaria a guanyar el 1994 amb *Tic-tac* i el 2000 amb *Non volvas*. El seu ple reconeixement com a escriptor li arribà el 2003 amb el Premio Nacional de Narrativa de las Letras Españolas per *Trece badaladas*, traduït al català per Bromera, on també ha publicat *Home sense nom*, *L'ombra caçadora* i *Una altra idea d'Espanya*. L'abril de 2010 anunciava la seva retirada com a escriptor professional i reprenia la carrera de professor. Afortunadament ha tornat fa poc a l'escriptura amb *Fóra de si* (2018) i *Dentro da literatura* (2019), un text molt personal sobre l'escriptura i la lectura.

Més Llibres

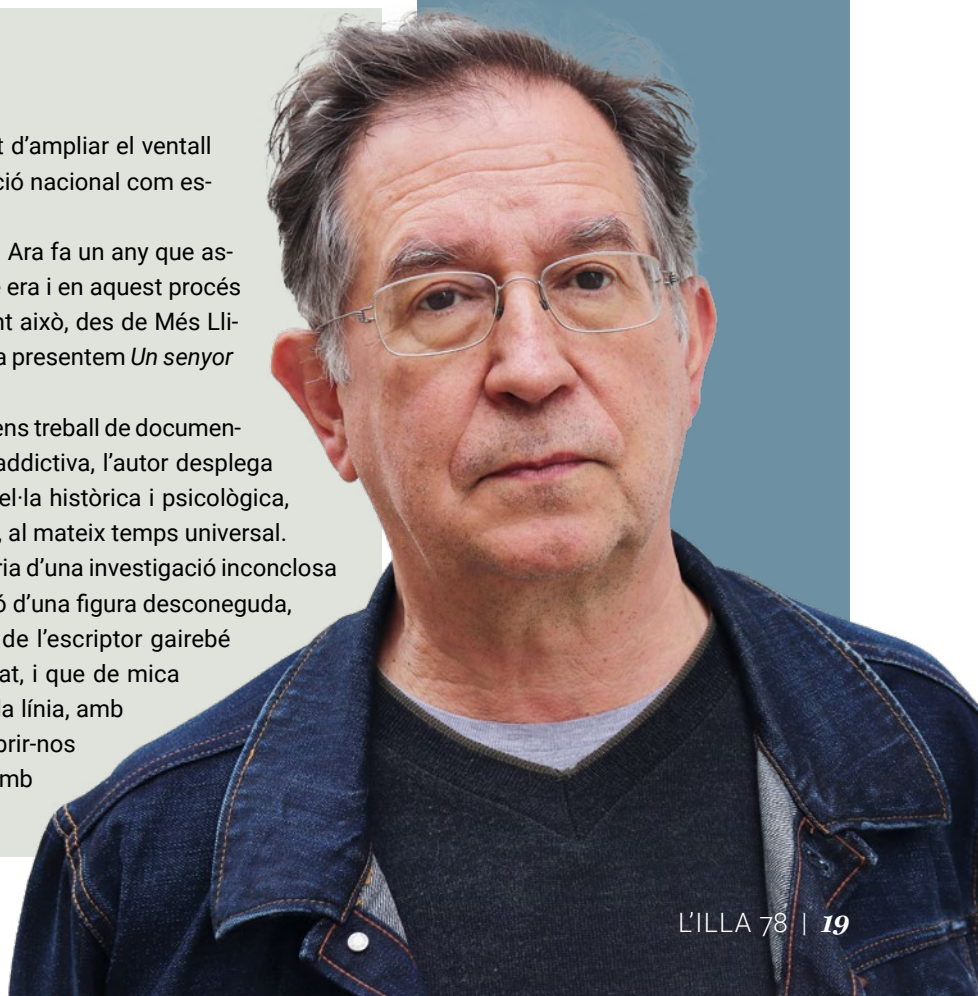
Jordi Martín, editor i traductor

Més Llibres va nàixer el 2017 amb el propòsit d'ampliar el ventall de propostes oferint tant literatura de producció nacional com estrangera traduïda al català.

Des d'aleshores, moltes coses han canviat. Ara fa un any que assumia la direcció literària. El món no és el que era i en aquest procés molts llibres han quedat confinats. No obstant això, des de Més Llibres seguim amb la il·lusió intacta. Per això ara presentem *Un senyor elegant*, de Suso de Toro.

A partir del material aplegat gràcies a un intens treball de documentació, i amb una prosa digressiva de lectura addictiva, l'autor desplega una novel·la riu, un híbrid fascinant entre novel·la històrica i psicològica, una història molt local i, precisament per això, al mateix temps universal.

Però *Un senyor elegant* és, sobretot, la història d'una investigació inconclusa o, dit d'una altra manera, infinita: la persecució d'una figura desconeguda, la d'en Ramón Baltar, que apareix en la vida de l'escriptor gairebé per casualitat, com un retrat borrós del passat, i que de mica en mica va agafant cos i profunditat amb cada línia, amb cada paràgraf, amb cada pàgina, fins a descobrir-nos un personatge compromès amb el seu temps, amb el poble i amb el país.

'Soc ferotge'

Anya Damirón
i Pablo Pino
Bromera, 2021

'Què t'ha passat?'

Josep Gregori i Seta Gimeno
Bromera, 2021

Quan cal la família i l'amistat per al *final feliç*

Clara Berenguer

Martí té sis anys i, encara que sempre li ha agradat anar a l'escola, sembla que ja no hi va tan content. A casa, tot sospitant que alguna cosa va malament, li pregunten què ha passat amb la samarreta esgarrada, la motxilla espedaçada i les ferides dels genolls que li descobreixen durant el bany, entre altres coses. Martí dissimula, és clar, perquè no vol que s'adonen de les mentides amb què ha justificat aquestes demandes, ni tampoc de com el pati ha esdevingut un moment solitari i dolorós.

Amb un rerefons didàctic sobre l'assetjament infantil, *Què t'ha passat?* és un àlbum de Josep Gregori, escrit amb un estil afectuós, perquè infants i grans se sensibilitzen amb una qüestió tan delicada com aquesta; una realitat que pateixen molts infants en silenci als quals ara se'ls dona veu i se'ls recorda que no estan sols. Si la família és una xarxa que ens sosté quan caiem, en una situació com aquesta, encara és més primordial i així es fa ací palès.

Seta Gimeno il·lustra aquesta angoixa amb l'amorositat que la caracteritza. Així, la doble pàgina s'organitza, d'una banda, amb l'escena principal i, de l'altra, amb

una espècie de bafarades, que s'anuncien a les guardes i es completen ara amb la representació de les excuses del protagonista. Un plantejament ben resolt que continua amb una seqüenciació encertada de la resta d'imatges, que s'encadenen i connecten amb les paraules de Gregori, tant narrativament com visual.

«*Soc ferotge*, d'Anya Damirón, es presenta com una reivindicació de somnis i propòsits complits.»

Literatura infantil amb valors

Altrament, el jove llop Milo, en prendre consciència que la condició de ferotge no l'assolirà tan fàcilment com pensava, necessitarà també la cooperació de la resta. En aquest cas, però, dels amics. Per això, i per a descobrir la seua veritable personalitat i convertir-se en una bestioleta àgil i astuta, tothom li donarà un colp de mà. *Soc ferotge*, d'Anya Damirón, es presenta com una reivindicació de somnis i propòsits complits, un pen-

© Pablo Pino

sament que s'exposa mitjançant un relat d'accions entrelaçades i farcit de música i onomatopeies que farà les delícies dels més menuts. Amb la finalitat de gaudir de l'àlbum encara més, s'ofereixen uns suggeriments per a motivar la lectura i s'ha creat alhora una app.

Pel que fa a la il·lustració, Pablo Pino ha imaginat uns escenaris de colors brillants en els quals perdre's a la cerca de la gran quantitat de personatges que, plens de joia, es mouen amunt i avall per un bosc humanitzat de cases als arbres i d'ascensors, ponts, escales i corrioles per a enfilarse i desplaçar-se d'un lloc a un altre. Un univers natural ben simpàtic que es fragmenta en tot un seguit d'escenes que acompanyen i descriuen gràficament el text.

Què t'ha passat? i *Soc ferotge* són dues històries que comparteixen un final feliç; dues narracions amb un plantejament i una proposta estètica diferent però que caminen de la mà en un objectiu comú: el gust per fer de la literatura infantil una eina des de la qual expressar valors, com ara la força de l'amistat i la família. I ací aquest conte s'ha acabat i si no és mentida és veritat.

© Seta Gimeno

Llibres de cartó
a partir de 0 anys
protagonitzats per

BABYmoni

Sis jocs diferents (en un format de
trenclaclosques) per estimular la creativitat
en família. Aprendrem a seguir pistes,
a construir torres, i moltes
més coses!

Àlbums il·lustrats
i llibres de
cartó amb les
aventures de
Minimoni

bromera

'El savi del Nil'

Jesús Cortés

'Lluny de Roma'

Pasqual Alapont

'El cor dels ibers'

Teresa Broseta

Bromera, 2021

Àmbits per *descobrir...* i gaudir!

Marta Estrelles

Treballar per àmbits no és cap novetat. Molts docents asseguren que amb aquesta metodologia l'experiència d'ensenyament i d'aprenentatge esdevé més enriquidora. Tanmateix, començar és difícil. Els inicis sempre van acompanyats d'inseguretats i, per descomptat, de treball i maldecaps afegits. A més, quan el canvi no respon a la motivació del professorat, sinó que és una exigència de les institucions educatives, la seua aplicació a l'aula pot esdevindre frustrant i caòtica.

Bromera, sempre sensible a les necessitats del món educatiu, ens acompanya en el que per a molts és una nova aventura a 1r d'ESO: deixar d'ensenyar exclusivament la seua especialitat i convertir-se en professors o professores de Valencià, Castellà i Geografia i història. Es tracta d'un gran repte, però si hi ha un col·lectiu acostumat a encarar nous desafiaments contínuament és el dels docents. Ara bé, per a superar-los amb èxit, disposar de recursos adequats és clau. Per això tindre a l'abast una col·lecció com «Àmbits» és una magnífica notícia, tant per a qui està habituat a treballar per àmbits i vol actualitzar recursos, com per a qui comença amb un fum de dubtes i busca materials per a fer els primers passos amb garanties.

Una combinació engrescadora de llengua i història

El cor dels ibers, *El savi del Nil* i *Lluny de Roma* són els tres primers títols de

la nova col·lecció. Editada en tapa dura i amb il·lustracions interiors, «Àmbits» arriba a les llibreries aquesta primavera de la mà de tres noms imprescindibles de la narrativa en la nostra llengua: Teresa Broseta, Jesús Cortés i Pasqual Alapont. Són novel·les breus que faciliten el treball a classe i s'adapten a alumnat heterogeni permetent diferents nivells de lectura. Mar Silvestre és l'encarregada d'il·lustrar no només les aventures narrades, sinó també les quatre pàgines de còmic que inclou cada títol i que desenvolupa una anècdota vinculada a la trama de la novel·la en qüestió.

«Cada títol ens acosta a una època històrica recollida en el currículum de 1r d'ESO amb textos de diferents tipologies, àmbits d'ús i subgèneres narratius.»

A més, cada volum disposa d'un apèndix històric amb dades per a entendre el període i esquemes sobre elements clau com ara edificis, classes socials, alfabet, etc.

En definitiva, cada títol ens acosta a una època històrica recollida en el currículum de 1r d'ESO amb textos de diferents tipologies, àmbits d'ús i subgèneres narratius,

combinació que els converteix en un interessant recurs per a treballar tant Història com Llengua.

Aventures per la història

Amb *El cor dels ibers*, Teresa Broseta ens porta a la ciutat d'Ilici, on una sacerdotessa forta i valenta –de nom desconegut però amb una imatge ben familiar– lluita per a salvar el seu poble. L'Egipte dels faraons és l'època on ens trasllada Jesús Cortés a través d'*El savi del Nil* per a rescatar un jove condemnat a ser esclau pel que han considerat una ofensa a Ramsés II. I respecte a *Lluny de Roma*, Pasqual Alapont ens fa viatjar a l'Imperi romà, concretament a la Saguntum de l'any 50, enmig d'una conspiració contra l'emperador Claudi.

Els àmbits són el futur?

No sabem si els àmbits a 1r d'ESO han vingut per a quedar-se o són només una conseqüència reversible de la pandèmia. Però el que sí que és segur és que ara són la realitat que tenim a les aules i, alhora, una oportunitat per a descobrir una metodologia que fa anys que guanya adeptes. De ben segur que amb l'esforç que el professorat està demostrant una vegada més i els materials adequats, no només serà possible explorar el nou terreny amb seguretat, sinó també gaudir mentre viatgem amb el nostre alumnat entre la llengua i la història.

Lector
protagonista,
lector
amb capacitat
de *decisió*

'Missió Pandèmia'

'Missió Carib'

Jacobo Feijóo
i Martín Rodríguez
Bromera, 2021

Maite Monar

Recordes de menut quines van ser les teues lectures més emocionants? Molts de vosaltres coincidireu amb mi i us vindran al cap, de seguida, les de «Tria la teua aventura». Crec que els motius pels quals aquesta col·lecció va ser tan important en la nostra infantesa, i a hores d'ara continuem evocant-la, els podria resumir en tres.

En primer lloc, l'entreteniment que suposen aquestes obres es barreja també amb un component educatiu. Tot i que no formen part del cànon literari, són obres que descobreixen el món, les cultures, fan conèixer la història i ensenyen a reflexionar. Un bon exemple, el tindríem en *Missió Pandèmia*, una obra acabadeta de publicar que trasllada el lector de hui en dia a l'edat mitjana per a viure i conviure amb la pesta negra, considerada l'epidèmia més devastadora de la història de la humanitat. L'autor fa que el lector compare totes dues pandèmies, d'una banda la que viu en la seua realitat actual i, de l'altra, la del segle XIV. Fins i tot, fa que aquest pugui aprendre a combatre-la millor, per tant, queda ben palès l'aprofitament didàctic d'aquestes lectures.

«Els dies següents són una bogeria. Els infectats arriben per carros i es cremen tant cases com cadàvers de persones infectades. Veus penitents dient que tot és un càstig de Déu i fins i tot la ciutat acaba tancant les portes als estrangers per por de contagiar-se. Alguns comencen a dir que la culpa és dels jueus i els persegueixen, apedregant-los.

Però a poc a poc aprens a distingir els símptomes. Amb els teus coneixements

recomanes higiene als teus pacients i alguns milloren». (pàg. 68)

En segon lloc, el fet que el lector assumisca el paper de protagonista. Estem acostumats a sentir empatia amb els personatges de les lectures. En aquest tipus de lectura anem més enllà: no ens posem en la pell de cap personatge, som el mateix personatge. No importa el gènere, ni l'ètnia, ni les capacitats que tinguem. De qualsevol manera, la persona que agafe el llibre per a llegir-lo es converteix sempre en el protagonista i, per aquest motiu, la segona persona del singular és l'estrella de la narració.

«Al·lucines. Açò és millor del que hauries sospitat mai. Viatjar en el temps! Això et permetria viure com a protagonista milers d'aventures d'allò més interessants». (pàg. 5)

En últim lloc, la idea de fer servir la capacitat del lector per a construir la seua pròpia història. El paratext del títol de la col·lecció ens ho deixa ben claret, som nosaltres qui escollim què volem fer. A més, en la segona pàgina ja se'ns informa que:

«Aquest llibre no és normal. Al contrari que altres llibres, ací hauràs de prendre decisions, i cada vegada que ho faces, la teua aventura canviarà. Pensa bé allò que tries, perquè podries acabar bé la teua aventura o... morir en l'intent».

Per deformació professional i mentre us explique els tres motius, pense en les tres competències que treballarà el lector en aquestes obres: la competència d'aprendre a

aprendre, en tant que és protagonista; la competència d'autonomia i iniciativa personal, perquè té la capacitat de decisió, i finalment, la competència social i ciutadana, centrada en la convivència i la ciutadania mundial. I tot açò no us ho conte sols perquè estic nostàlgica a la manera de *Jo també vaig anar a EGB*, sinó perquè Bromera ha tret una nova col·lecció a tot color per a tornar a disfrutar d'aquestes lectures, una col·lecció molt actual que podran gaudir les noves generacions.

© Martín Rodríguez

Redescobrint l'extraordinari món del *còmic*

Clara Vidal

El gènere del còmic està ressorgint de les cendres com la mateixa au fènix. Sí, és cert que mai va arribar a morir, però també és cert que ha passat per una època de rebre l'esguard per damunt del muscle, de ser vist com el gènere d'aquells a qui no els agrada llegir... Ara bé, sempre ha comptat amb seguidors i seguidores fidels, sense importar el pas del temps ni les arrugues.

Un gènere per a descobrir el món

Que el còmic s'ha reinventat a si mateix, ja no és cap dubte. S'ha posat punt final al tòpic de «gènere per a aquelles persones a qui no els agrada llegir» i ha esdevingut una tipologia de llibre perfecta per a enganxar els menuts a l'hàbit de la lectura. Amb tot, el còmic arriba amb força per a, juntament amb l'àlbum il·lustrat, fer passar als lectors i lectores una estoneta ben divertida al mateix temps que aprenen i, el millor de tot, sense quasi adonar-se'n.

Així, a partir del maig aterren a la col·lecció «Descobrint el Món» de Bromera

tres còmics que faran les delícies dels lectors i lectores a partir de 8 anys i, també, d'un bon grapat d'adults: *Les extraordinàries històries dels dinosaures*, *Les extraordinàries històries dels insectes* i *Les extraordinàries històries dels animals marins*. Tres títols publicats originalment en francès.

Cada exemplar compta amb 56 pàgines amb vinyetes a tot color i l'estil d'il·lustració ens recorda, inevitablement, als còmics de la nostra infància. Les històries endinsaran els joves lectors en les emocionants històries dels dinosaures, els insectes i els animals marins. Descobriran espècies i noms, els seus hàbitats naturals, la relació amb altres animals i un bon nombre de curiositats que faran d'aquests exemplars unes lectures sorprenents per a l'alumnat alhora que uns complements idonis per a les assignatures de ciències.

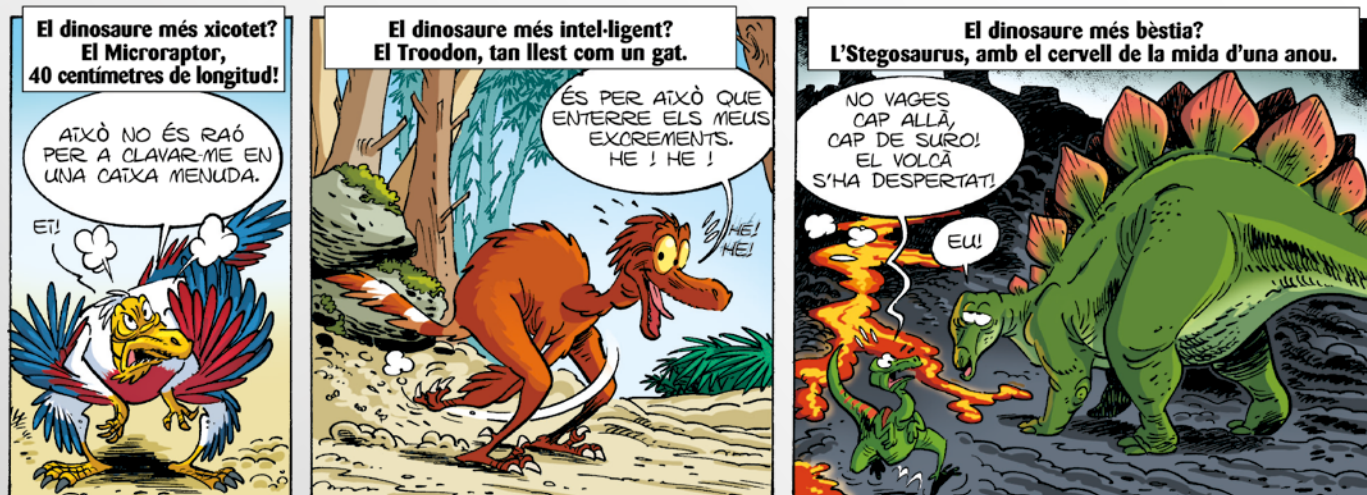
Els autors

Arnaud Plumeri és un fanàtic de la paleontologia i el còmic des de la primera infan-

tesa. Després de molts anys d'investigació, ha sigut capaç d'unir les seues dues passions en *Les extraordinàries històries dels dinosaures*. L'autor de les imatges és el francès Bloz, que ha il·lustrat diverses sèries de novel·les gràfiques molt venudes.

Les il·lustracions de *Les extraordinàries històries dels insectes* són obra del reconegut Cosby, mentre que Christophe Cazenove i François Vodarzac són els autors del text. Ambdós s'han erigit com uns dels guionistes fonamentals del còmic humorístic a la veïna França, amb títols com *Les Sisters*.

Cazenove repeteix autoria a *Les extraordinàries històries dels animals marins*, però en aquesta ocasió acompanyat del francès Jytéry, il·lustrador, dissenyador dels seus propis còmics i creador d'*storyboard* en nombroses sèries de dibuixos animats per a televisió (*Ninja Turtle*, *Le Petit Poucet*, *Paddington*, *Archie* i, més recentment, *Ghost Spirit* i *Shaolin Kids*).

L'oxigen:

història íntima
d'una molècula corrent

'L'oxigen:
història íntima d'una
molècula corrent'

Álvaro Martínez
Bromera, 2021

Mariló Àlvarez

L'oxigen, literalment, ens envolta. El trobem per tot arreu. És un dels components de l'aire que respirem i, sense aquest, no podríem viure. Sabem també que són els organismes fotosintètics els que restitueixen aquesta molècula a l'atmosfera i, per tant, ens ajuden a seguir respirant. Amb tot, és paradoxal que, tractant-se d'un compost tan comú, en realitat siga un gran desconegut per a nosaltres.

Per exemple, poca gent sap que l'oxigen té un paper fonamental en el desenvolupament de malalties de caràcter neurode-

generatiu, com l'alzhèimer o el pàrkinson. O que aquesta molècula està íntimament lligada a figures mitològiques com els vampirs. Fins i tot, que la podem utilitzar per a eliminar tumors amb una precisió microscòpica.

L'oxigen: història íntima d'una molècula corrent, XXVI Premi Europeu de Divulgació Científica Estudi General, ens aproxima aquest costat ocult de l'oxigen. Perquè, com afirma el seu autor, Álvaro Martínez, sovint per a conèixer un compost no hi ha prou d'observar-ne el costat més comú, sinó que cal passejar pel seu costat més

extrem. S'ha de fustar i posar a prova. Cal penetrar els seus misteris per desmentir, tal com ens proposa Martínez, fal·làcies com que tot allò natural és positiu i tot allò químic és negatiu. Només així podrem adonar-nos de la complexitat del nostre organisme i, de pas, posarem en valor la investigació en ciència bàsica i la importància de seguir-hi treballant.

Sens dubte, en el moment que vivim, es fa palesa la necessària aposta per estudis i treballs com els d'Álvaro Martínez, que ens ajuden a entendre millor com funciona el nostre organisme.

LA REVISTA DE DIVULGACIÓ
CIENTÍFICA DE LA UNIVERSITAT
DE VALÈNCIA

SUBSCRIV-TE ARA
MÈTODE

Preu Subscripció anual (4 números l'any): 33€ per a Espanya, 45€ per a l'estranger. www.metode.cat

'Isabel escrigué lo llibre'

Rosa Sanchis i Caudet

'El so de la flauta de jade'

Jesús Giron Araque

'No puc viure sense tu'

Vicent Sanz

Bromera, 2021

Premis literaris que completen el cercle

Pau Mestre

L'any passat es van trastocar molts projectes, però les institucions públiques van mantindre el seu compromís a l'hora de convocar i promocionar els premis literaris. A pesar de les adversitats, els certàmens van perseverar i, per fi, arriba el moment de recollir-ne els fruits, com ara les obres que comentarem tot seguit.

En clau femenina

El jurat dels Premis Ciutat de València, promogut per l'ajuntament de la capital, va reconèixer Mercé Claramunt i Rosa Sanchis i Caudet en les categories de poesia i de narrativa, respectivament, mentre que la de teatre quedà deserta. Amb *Una nit sense vent*, Claramunt ens ofereix un poemari de construcció ben bé melòdica, com una mena de mural sobre el viatge –tant el viatge personal com el literari–, al mateix temps introspectiu i descriptiu, abstracte i universal. Al seu torn, en *Isabel escrigué lo llibre*, Rosa Sanchis i Caudet fa un viatge en el temps i novel·la la vida d'Isabel de Villena, autora del *Vita Christi*, una de les obres fonamentals del Segle d'Or de la nostra literatura. Filla il·legítima d'una família noble, Isabel de Villena es va convertir en abadessa del convent de la Trinitat, un bell edifici gòtic construït en un moment d'esplendor del Cap i Casal. No debades, la novel·la és un retrat ric i ben document d'aquella època i hi trobarem altres figures clau com ara Ausiàs March o Jaume Roig. Si el premi de poesia duu el nom de Maria Beneyto, es dona la casualitat que el guardó de

narrativa porta el nom d'Isabel de Villena, protagonista de l'obra guanyadora. Així, en certa mesura, sembla que aquests premis completen un cercle simbòlic de reconeixement de la nostra pròpia tradició literària en clau femenina.

«En certa mesura,
sembla que aquests premis
completen un cercle
simbòlic de reconeixement
de la nostra pròpia tradició
literària en clau femenina.»

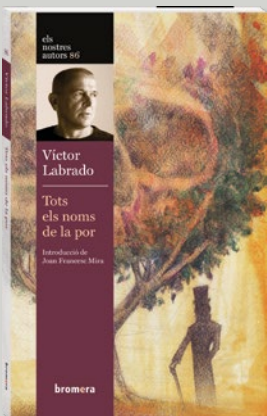
Des d'Elx fins a Albaida

El Premi Festa d'Elx de Poesia (del Premi Antoni Bru de Narrativa es parla en una altra pàgina d'aquest número de *L'illa*) va recaure en Jesús Giron Araque, qui aprofundeix en la seua passió per la literatura i la cultura xinesa, fins al punt d'acompanyar alguns títols amb versions en aquell alfabet. Així, *El so de la flauta de jade* s'inscriu en la llarga tradició de poesia occidental influïda per la poesia oriental, que ha donat fruits ben importants en la literatura catalana des de fa més d'un segle. Fet i fet, en l'anterior edició d'aquest premi, promogut per l'ajuntament il·licità, l'obra guanyadora, *Cerimònia del te*, de Cristina Àlvarez Roig, també tenia com a font d'inspiració el món oriental, en aquest cas el japonès.

Finalment, un any funest com 2020 no va poder frenar la voluptuositat literària que emergeix des del cor de la Vall d'Albaida amb el premi de literatura eròtica convocat per la Mancomunitat. Vicent Sanz, de Montaverner, va obtenir el reconeixement gràcies a *No puc viure sense tu*, una novel·la irònica sobre les relacions secretes que es produeixen en una heretat convertida en una veritable casa de plaer.

Els certàmens convocats en 2020 veuen ara publicades les obres guardonades. I, al mateix temps, es posa en marxa l'edició de 2021, que donarà lloc a nous llibres en 2022. De nord a sud del país, el cercle dels premis literaris s'obri i es tanca, es completa any rere any gràcies a la tenacitat del sector cultural, les institucions públiques i les autores i els autors (com ara Mercé Claramunt, Rosa Sanchis i Caudet, Jesús Giron Araque i Vicent Sanz), que ho fan possible.

Tots els noms de la por

Víctor Labrado

Col·l. «Els Nostres Autors», 86
160 pàg. Bromera, 2021

A banda de tot allò que demostra la ciència i s'ensenyava a les escoles, hi ha un món misteriós fet de llegendes que formen part de la tradició oral del nostre país. Els nyí-tols, el butoni, la Quarantamula, el moro Mussa o l'home del sac són alguns dels noms que han rebut les criatures fantàstiques que, en l'imaginari col·lectiu valencià, han servit per a fer por a les criatures.

Víctor Labrado ha elaborat un treball de recerca per a presentar-nos aquestes criatures d'arrel valenciana el naixement de les quals es remunta segles arrere. Francesc Santana s'ha encarregat del repte de posar cara, ulls i nassos, molts nassos, a aquests personatges mitològics, alguns dels quals no havien estat mai representats gràficament.

Tots els noms de la por reproduceix els esborranys a llapis que l'artista va elaborar per a l'edició en gran format d'aquest projecte.

Així, amb una edició acurada que adapta les *Llegendes valencianes* de Labrado a la col·lecció «Els Nostres Autors», aquest volum, prologat per l'escriptor i antropòleg Joan F. Mira, presenta els éssers fantàstics més representatius de la cultura popular valenciana. Una nova oportunitat per a redescobrir-los i també per a presentar-los als lectors i lectores més menuts.

Versos per a un cadàver

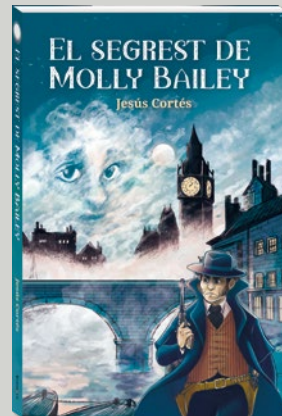
Pasqual Alapont

Col·l. «Espurna», 134
104 pàg. Bromera, 2021

Uriel és un estudiant de batxillerat amb molta tirada per la poesia. Sovint es bota les classes a l'institut i, a canvi, ompli les hores mortes bevent xicòria i copiant (i escrivint) poemes. Amb tot, la seua vida canvia el matí que descobreix que un company de classe, Tomàs, s'ha suïcidat. No eren amics íntims, però Uriel el coneixia i havia parlat amb ell.

Després del trasbals, torna a la rutina, però Càrol, la bessona de Tomàs, li fa una confessió terrible: el seu germà no s'ha suïcidat i la policia, sembla, ha tingut massa pressa a arxivar el cas. Ella li demana que l'ajude, perquè l'any anterior Uriel va liderar les protestes estudiantils. Confia en ell. Sap que li pot tirar una mà. El jove accepta l'encàrrec de pseudodetectiu perquè, a poc a poc, s'està enamorant de Càrol. Però hi ha un altre motiu per a fer-ho: Uriel està segur que ningú hauria de passar-ho malament per la seua condició sexual.

Versos per a un cadàver ens parla dels conflictes de l'adolescència i ho fa a través d'una potent intriga criminal, que ens mantindrà enganxats a les seues pàgines. A més a més, Pasqual Alapont aborda en aquesta obra el tabú del suïcidi juvenil i ho fa sense prejudicis i amb voluntat de tractar un tema més present entre la joventut del que, sovint, creiem.

El segrest de Molly Bailey

Jesús Cortés

Col·l. «Esfera», 54
256 pàg. Bromera, 2021

Londres, 1888, l'any dels crims de Jack l'Esbudellador. El detectiu nord-americà Sam Coffin rep la visita de la jove Sarah Bailey, resident del barri marginal de Whitechapel. Sarah demana ajuda desesperadament al detectiu: la seua germana Molly ha sigut segrestada per uns homes que també van intentar endur-se-la a ella, qui, per sort, va aconseguir fugir. Disfressada de xic, la jove guiarà Coffin pels baixos fons de Londres i li farà d'ajudant.

Junts, Sarah i Sam hauran de plantar cara a una trama criminal internacional liderada pel misteriós Arsenius Mortimer. Per al delinqüent, la jove és un cap solt que cal eliminar immediatament, però el tàndem de detectius no li ho posarà gens fàcil.

El segrest de Molly Bailey evoca les novel·les clàssiques de detectius, amb Sherlock Holmes al capdavant, però també fa un homenatge a la novel·la *hard boiled* nord-americana, a la narrativa negra més fosca i de baixos fons. Al mateix temps, l'obra ens transporta al Londres victorià de Jack l'Esbudellador, un paisatge que es converteix en un personatge més d'aquesta obra trepidant i plena d'intrigues i trames ocultes. Una proposta que Jesús Cortés domina a la perfecció.

Premi de Narrativa Infantil
Vicent Silvestre

+12

La banda dels Il·lunàtics

Francesc Puigpelat

Col·l. «L'Elefant», 21

176 pàg. Bromera, 2021

Anita Janis té dotze anys i una vida molt atafegada: anglès, pensament computacional, guitarra, xinès o karate són només algunes de les extraescolars a les quals s'ha d'enfrontar cada setmana. Tot sense perdre de vista els estudis, clar: també ha de traure bones notes i tindre un comportament exemplar.

Fins ara, Anita ha anat fent però, una nit, de pur estrès, comença a patir insomni. No hi ha qui s'enfronte a tanta activitat desenfrenada! Per això, els seus pares la portaran al psicòleg i, en començar a fer teràpia, descobrirà moltes coses sobre ella mateixa i també sobre la seua família. Per exemple, comprovarà que no és l'única que va a teràpia: son pare també hi va perquè s'ha quedat sense faena i pateix ansietat.

Així, la novel·la de Francesc Puigpelat, un autor amb una trajectòria sòlida i reconeguda en el camp de la LIJ, aborda un dels temes tabú en la literatura per a infants: l'atenció psicològica dels xiquets. Puigpelat desmitifica en aquesta obra guardonada amb el Premi de Narrativa Infantil Vicent Silvestre el tabú de la teràpia infantil i l'acosta als joves lectors i lectores, defensant així la importància de cuidar la nostra salut mental des de ben menuts.

+8

Poemes romancers i altres versos xafarders

Marc Granell

Col·l. «El Micalet Galàctic», 244

88 pàg. Bromera, 2021

«La poesia trau el nas per on menys t'ho esperes». Així comença *Poemes romancers*, el nou poemari de Marc Granell que suposa el seu retorn a la poesia infantil després d'anys dedicat a la literatura per a adults. Parlem de poemari infantil, però el ben cert és que aquesta obra farà les delícies tant dels xiquets i les xiquetes com del públic adult.

Granell –qui ha estat distingit recentment amb el Premi de les Lletres de la Generalitat i que enguany rebrà el Premi Fundació Bromera per la seua trajectòria– presenta un poemari amb composicions curtes, iròniques i atentes als detalls, plenes d'humanitat. Els textos conviden els lectors i lectores a riure i a emocionar-se, així com a mirar la natura i les altres persones des de la solidaritat i l'empatia, valors que ara semblen més necessaris que mai.

Així, el poeta viu més llegit del País Valencià invita els més menuts i menudes a endinsar-se en la poesia, a escriure'n i a llegir-ne. Tot a través de grans temes com la creativitat, la solidaritat, la consciència cívica o la protecció de la natura. Si això us sembla poc, afegirem un al·licient: les divertides il·lustracions de Manuel Granell complementen els textos a la perfecció.

+6

Paula i el colibrí

Muriel Villanueva

Col·l. «El Micalet Galàctic», 243

64 pàg. Bromera, 2021

Aparentment, Paula té tot el que una xiqueta necessita per a ser feliç. Però un matí d'hivern se sent trista, sobretot quan entra a l'habitació dels pares i veu Biel, el seu germanet, amorrat al pit de la mare: el reiet de la casa. En eixe moment, ho decideix: fugirà de casa i se'n anirà a viure amb el iaio, l'únic que li fa cas.

Però per a arribar a casa del iaio ha d'esquivar un bon grapat d'obstacles: el porter, la veïna, un company repel·lent de la classe... Dament, quan arriba, el iaio no està. Mentre l'espera, es queda adormida a la porta i, quan es desperta, troba al seu costat un colibrí molt especial... perquè parla! Tots dos comencen a xarrar i Paula li explica que ho està passant malament a casa i que ha decidit fugir i anar a viure amb el iaio. Aconseguirà l'ocell fer-li veure que la seua situació no és tan dramàtica com es pensa?

Amb *Paula i el colibrí*, Muriel Villanueva, una de les autores de LIJ més prestigioses actualment, aborda el tema de la gelosia entre germans amb humor, delicadesa i, també, amb un punt de fantasia perfectament enriquit per les il·lustracions realistes d'Albert Asensio, que fan del llibre una proposta literària infantil que la converteixen en un xicotet tresor.

Q i la biblioteca final

Pilar Alfonso

«Escrius amb llapis el teu nom, i en acabat l'esborres. Així la vida»

M. BAIXAULI

Has pensat mai què faries amb els teus llibres si, inesperadament, algú t'anunciara que et queden cinc mesos de vida?

Q acaba d'adonar-se que en algun moment a tots ens queden cinc mesos de vida, o cinc anys, o cinc dies. I sovint no sabem quan ni com començarà el compte enrere. **Q** recorda unes paraules atribuïdes a l'escriptor portugués José Saramago: «Soc net d'un home que, en pressentir que la mort estava a l'espera, baixà a l'hort i es va acomiadar dels arbres que hi havia plantat i cuidat, va plorar i va abraçar-los, com si d'un ésser estimat es tractara».

Subratllar és abraçar. **Q** diu que, amb una mica d'esforç, encara és capaç de llegir sense ulleres, però malgrat els intents continuats ha estat incapaç d'acostumar-se a llegir sense llapissera.

Diu que llegir és intuir el fregadís de la llapissera mentre recorre el full de paper. Claus, asteriscs, ratlla llarga, cercles, línies grosses o fines... I, de vegades, el nom en la primera pàgina, una ciutat i aquella data.

Diu que cada gènere literari reclama una forma de subratllat diferent. Així, un poemari vol un subratllat breu i parcial. Un adjectiu, o un verb, una imatge, o una expressió colpidora. Si qui ha escrit el poema és, per exemple, Joan Margarit, la ratlla de grafit pot ben bé confondre's amb el fil d'una navalla esmolada. «Un bon poema,/ per bell que sigui, ha de ser cruel. No hi ha res més. La poesia és ara/ l'última casa de misericòrdia».

Diu que el gènere que li pareix més difícil de subratllar és el teatre contemporani. Com subratllar, per exemple, aquella dona al bell mig de l'escenari coberta de cap a peus amb cera-mel?

«No m'hi veig bé... Veure-m'hi bé, no m'hi veig. No es pot respirar amb tanta exigència. Fotre!». El subratllat és de **Q**. La veu enganxada a la mel és de Patrícia Pardo.

Diu també que el signe més afí a la narrativa curta és l'asterisc, el qual ha deixat en cada llibre davant dels títols preferits: *«El regal de Reis Mags» (O. Henry), *«La vida de la mama Parker» (Katherine Mansfield), *«El principi de la saviesa» (Pere Calders), *«Mr. Durant» (Dorothy Parker), *«Forats-fondos» (Alicia Munro), *«Un món sense balances» (Carlota Gurt), entre molts d'altres.

I diu que el festí de les lectores subratlladores és l'assaig, el gènere de la ratlla contínua, dels paràgrafs sencers. Així, quan

Siri Hustvedt pregunta: «Què hi veig?», **Q** comença a preparar la mà i la llapissera.

Perfecte! –pensa–. Gran teoria, sí. I ara què? Què faràs amb tant de llibre marcat? Ningú –ni les filles que viuen lluny i en pisos diminuts– vol una biblioteca subratllada. Lluny t'ha portat la teua dèria de la llapissera, amiga!

Tot d'una, **Q** cobeja la tinta fràgil dels tiquets de compra, eixa tinta que desapareix passats uns pocs mesos. I anhela temps i més temps per rebobinar, amb grafit fugaç, una vida de lectures subratllades. Com una abraçada de comiat, **Q** s'imagina el deletable subratllat final dels llibres més preats, i la possibilitat de brindar-los una segona existència en unes altres mans lectores.

Llegir és abraçar.

Aquest text va obtindre el Premi Llegir que atorga la Fundació Bromera per al Foment de la Lectura.

'A la recerca de l'April'

Benjamin Black
Bromera, 2011

Boires, alcohol i *misèries privades*

Núria Gregori

Ens trobem en els anys cinquanta, en el «pitjor dia de l'hivern» irlandés, i April Latimer, una jove doctora que viu a Dublín, desapareix sense deixar rastre. Una insòlita desaparició que només sembla estranyar a una de les seues escasses amigues, Phoebe Griffin, qui posarà en avís Quirke, el seu pare absent i metge forense que es distrau fent de detectiu. Amb aquesta trama comença *A la recerca de l'April*, la tercera novel·la protagonitzada per Quirke i la quarta escrita per Benjamin Black, l'*alter ego* encarregat de l'escriptura més negra de John Banville, autor irlandés amb una reconeguda i admirada trajectòria reafirmada per nombrosos premis i mencions.

En *A la recerca de l'April* ens endinsem, de la mà de Quirke i la seua família, en un recorregut pel Dublín dels anys cinquanta, amb un demolidor retrat de la conservadora societat irlandesa, sotmesa a la rígida moral i els estrictes codis de conducta del catolicisme, una societat profundament masclista i patriarcal. Una moral a la qual s'enfronten amb xicotets actes subversius joves com el reduït grup d'amics de Phoebe Griffin, on tres dones independents econòmicament viuen la seua vida i la seua sexualitat amb la major llibertat que els és possible. Un grup heterodox

que el lector observa sigil·losament des d'alguna de les taules més amagades dels pubs que freqüenten, ocult per l'espés ambient del fum del tabac i la impunitat que donen unes quantes pintes de Guinness, uns espais que Black basteix amb una prosa propera on el lector se submergeix gairebé sense adonar-se'n.

El món de Quirke

La novel·la està construïda sobre un entorn i uns personatges decadents, l'ambient d'una ciutat humida i freda amb una boira persistent que dona una contínua sensació d'inseguretat. Els personatges es mouen entre els carrers més foscos i ombrívols de Dublín, i entre ells no sembla haver-hi cap triomfador. Inclús els que se'ns presenten amb un cert estatus d'èxit social i econòmic, com la família d'April Latimer, arrossegueu històries personals llastrades per la mateixa família, les mentides, la política o l'alcohol. Aquest últim, aferrat a la personalitat de Quirke, que comença la novel·la sobri, després del pas per un centre de rehabilitació, i a qui el lector veurà temptat, caigut i recaigut amb la frustració de qui el veu abatut en una malaltia que en la dècada dels cinquanta es prenia amb certa connivència.

Descobrint la natura humana

Un tret molt característic de l'escriptura de Black és l'interès per desentranyar la naturalesa humana dels seus personatges, una insistència que provoca una proximitat amb el lector, per a qui és difícil mantindre la distància i que converteix aquests personatges en un element que competeix amb l'interès d'esbrinar qui és l'assassí, si és que n'hi ha en aquesta novel·la. Una construcció de personatges i situacions que l'autor porta més enllà de la novel·la, en recuperar personatges i situacions que s'entreteixeixen entre totes les novel·les de la seua sèrie negra, però que Black aconsegueix fer de forma independent, sense que el fet de no llegir un llibre impedisca la lectura del següent. No obstant això, l'autor desperta en el lector un interès per llegir tot el que no sap dels personatges, i si és necessari, tornar enrere en la seua bibliografia. I és que u no pot deixar de patir pels qui acaba sentint gairebé com a família.

Llegir *A la recerca de l'April* no farà més que esperonar el nostre interès en *Quirke a Sant Sebastià*, l'última novel·la, en què els carrers i l'ambient de la ciutat donostiarra són el rerefons per a una nova trama en la qual April Latimer i la seua família trauran de nou a Quirke de la sala de disseccions.

EL RETRO ROSIV

Instruccions per un bon ús de l'*infinit*

Míriam Salvador

Els adolescents de hui en dia no conceben el món sense wifi, YouTube o Instagram, tenen un extens vocabulari propi, viuen amb el mòbil entre les mans, són autodidactes, inquiets i estan més preparats per al futur. Són el que s'anomena «Generació Z», els autèntics nadius digitals. Però, és realment un avantatge aquest domini natural de les xarxes socials? A quins riscos s'enfronten els adolescents a la xarxa? Aquestes són algunes de les qüestions que planteja *L'infinit a les teues mans* (Bromera, 2018), l'exitosa novel·la d'Enric Senabre.

Xarxes socials i assetjament

Atena i els seus amics han aconseguit que els seus pares els compren telèfons mòbils i han estat tot l'estiu enganxats a la pantalla. Però s'acaben les vacances i han de començar el seu primer curs a l'institut. Tanmateix, els deures i els exàmens no els impediran continuar amb la seua addicció a la tecnologia. Amb tot, Atena començarà a replantejar-se la informació que penja a les xarxes quan els seus comptes siguin envaïts per comentaris grollers i insultants de la mà d'un usuari desconegut: «infinit05». Junt amb les seues amigues Júlia i Sandra, intentarà descobrir la identitat del trol misteriós.

Senabre és professor d'Ètica i Filosofia i autor de diversos llibres de divulgació, com *Generació C*, *Conviure amb la pandèmia* o *El sabor de la ciutadania*. Guanyador de diversos premis d'innovació educativa, l'escriptor ha publicat ara la segona part de la novel·la: *L'infinit no s'acaba mai*. En aquesta nova aventura, Atena s'enfrontarà a les notícies enganyoses, el ciberassetjament, l'homofòbia, el *sexpredding* i la identitat digital, entre altres.

Tornem a *L'infinit a les teues mans*. L'obra tracta diversos temes actuals, com ara la nomofòbia, l'addicció a les xarxes socials, la distinció entre públic i privat quan es tracta d'informació que circula a Internet, l'assetjament, la violència de gènere, el masclisme... A més, inclou una guia didàctica, a mode d'epíleg, amb consells per a fer un bon ús del telèfon mòbil, així com algunes activitats i propostes per a treballar a l'aula.

Descobrir al vertader culpable

Un aspecte important del llibre és que ensenya als joves què poden fer si pateixen ciberassetjament: Atena intenta descobrir qui s'amaga darrere d'«infinit05», però, en adonar-se que les insinuacions d'aquest misteriós usuari no paren, decideix parlar amb els seus pares per a posar fi a l'angoixant situació. També aconsegueix reflectir

molt bé el sentiment de culpa que sent una persona quan és assetjada i l'estat de nerviosisme i, fins i tot, d'ansietat que pateix un o una adolescent amb addicció al mòbil quan no pot utilitzar-lo. Atena arriba a considerar-se responsable dels comentaris d'«infinit05» quan es planteja si les fotos i els vídeos que ha pujat a la xarxa són adients, i mostra una gran dependència respecte al mòbil quan els pares la castiguen sense aquest durant uns dies.

La narració en primera persona, l'ús d'expressions pròpies dels adolescents i el tractament de problemes actuals fan que la l'obra siga atractiva però, sobretot, inspiradora per als joves, ja que provoca la reflexió al voltant de qüestions tan necessàries com la gelosia en una parella, els perills del ciberassetjament o la informació que compartim en línia.

En definitiva, *L'infinit a les teues mans* és una novel·la juvenil entretinguda i ben estructurada, però sobretot, didàctica, ja que ajuda els joves a conèixer els perills de les xarxes socials i la importància d'utilitzar-les amb responsabilitat, de forma crítica. Perquè els mòbils i les xarxes socials, com a eina, no són bons o dolents per ells mateixos, sinó que, com bé diu Senabre, «tot depèn de tu, tens l'infinit a les teues mans, només has d'aprendre a usar-lo».

'L'infinit a les teues mans'

Enric Senabre
Bromera, 2018

Implica't amb VilaWeb

0,16[€]

preu del diari d'avui

vull pagar / no vull pagar

**Perquè el futur de la premsa ja no es juga
al paper, sinó a les pantalles**

**Perquè el futur del país vol mitjans
més independents, forts i participatius**

Apunta-t'hi!

+VilaWeb

www.mesvilaweb.cat / suport@mesvilaweb.cat